

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
หมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 ตำบลพะเนา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

เสนอต่อ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

กันยายน 2544

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

บทคัดย่อ

รัชนี ทองเกษม : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 ตำบลพะเนา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. ลัดดา โกรดิ, 171 หน้า

โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 4 ประการคือ

1. กระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ได้แก่การมีกองทุนความสามารถในการเปลี่ยนจัดการกองทุน กระบวนการพึ่งพาตนเอง เศรษฐกิจของหมู่บ้านได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน และความมีศักยภาพและความเข้มแข็ง 2. ปัจจัยด้านบวกและลบที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมาย 3. การสร้างเครือข่ายขององค์กรเพื่อการเรียนรู้ และ 4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน

การประเมินใช้หลักการตามแบบ CIPP โมเดล ได้แก่ ปริมาตรรายบุคคลและหมู่บ้าน ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต โดยใช้ข้อมูลที่รวบรวมไว้ระหว่างเดือนธันวาคม 2544 ถึงเดือน กันยายน 2545 จากแบบรายงานบริษัท รวม 12 แบบ จากกลุ่มตัวอย่างประชากรร้อยละ 50 ของครัวเรือน การรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ และการวัดเวทีชาวบ้าน

ผลการประเมินโครงการ พบว่า

1) ระบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านบรรลุตามเป้าหมายในระดับที่น่าพอใจ มีการเรียนรู้พึ่งพาตนเอง ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่ทั้งนี้ยังต้องการความช่วยเหลือภาครัฐอยู่ ปัจจัยด้านบวก คือมีเจ้าหน้าที่ ภาครัฐให้คำแนะนำในการจัดระเบียบกองทุน และประสบการณ์จากการที่หมู่บ้านมีกองทุนเดิมส่วนปัจจัยด้านลบ คือ มีบุคคลที่เข้ามาช่วยการบริหารจัดการกองทุน เนื่องจากไม่มีค่าตอบแทนเสียเวลาประกอบอาชีพของตน การมีหนี้สินเดิมทำให้การชำระคืนเงินกู้ไม่ตรงเวลา ทำให้ศักยภาพและความเข้มแข็งของกองทุนไม่ดีเท่าที่ควร เป็นต้น 2) เกิดการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ด้านการประกอบอาชีพ เป็นโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ 3) ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน ตามระดับข้อมูล คือ ความสามัคคีของสมาชิกในชุมชน ความซื่อสัตย์ การยอมรับความคิดเห็นของ ชุมชน เป็นต้น

สำนักวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ลายมือชื่อนักศึกษา รัชนี ทองเกษม

ปีการศึกษา ๒๕๕๕

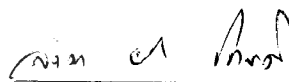
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา _____

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา _____

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

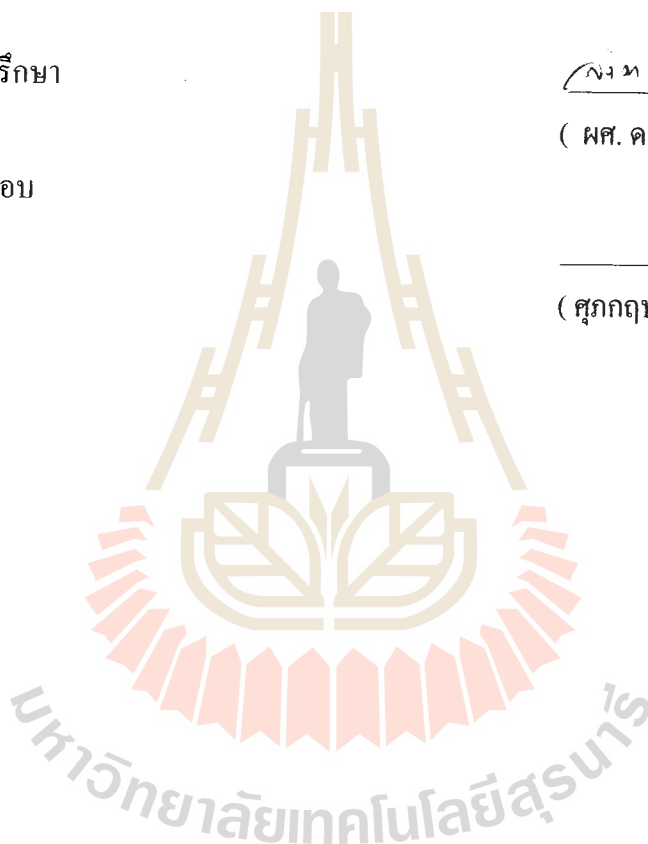

(ผศ. ดร. ลัดดา โกรดี)

กรรมการสอบ

(ศุภกฤษฎิ์ วัฒนากุล)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

()

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ ____ เดือน ____ พ.ศ. ____

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง และด้านการดำเนินกาตรวจ อาทิตี เช่น

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัดดา โกรดิ อาจารย์นิเทศน์ประจำ ค่ายลพะเนา
- อาจารย์ ดร. พัฒนา กิตตนิอาสา, อาจารย์สุริยา สมุททคุปดี, อาจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- คุณเอกราช ยานอุบล พัฒนาการ ค่ายลพะเนา ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่และการสร้างความคุ้นเคยให้กับชุมชน
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้านที่ให้ข้อมูล, อำนวยความสะดวกและขอขอบพระคุณพี่น้องในหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ด้านข้อมูลต่าง ๆ เป็นอย่างดี
- ท้ายนี้ ขอกราบพระคุณ บิดามารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมให้การศึกษา เป็นอย่างดีตลอดมา จนให้ผู้เขียนได้ประสบความสำเร็จในชีวิต

นางรัชณี ทองเกษม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ 1 บทนำ	
1. ภูมิสำเนา	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. กรอบแนวคิดทฤษฎี	2
4. วิธีการดำเนินการ	6
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	7
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1. นโยบายหลักการและวัตถุประสงค์	8
2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	10
3. แบบคิดตามสังเกตุการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุน	12
4. การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อม ของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	13
5. ระเบียบและข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน	13
6. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	14
7. หลักการประเมิน โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแบบ CIPP MODEL	15
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	15
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ	
1. รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ	17
2. ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล	19
3. ตัวชี้วัดบริบท และตัวแปรที่ศึกษา	20

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4. ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวม	20
5. วิเคราะห์ข้อมูล	23
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	
1. ผลประเมินบริษัทชุมชน	24
1.1 บริบทระดับท้องถิ่น	24
1.2 บริบทระดับประเทศ	26
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม	29
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	49
2. วิธีดำเนินการ	49
3. ผลการดำเนินการ	50
4. อภิปรายผล	50
5. ข้อเสนอแนะ	52
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง คือการไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อนำมาพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน รัฐบาลมีแรงจูงใจ รัฐบาลมีนโยบายความยากจนโดยให้กำหนดนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่น มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเน้นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างค้ำกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลชุดนี้สร้างความพึงพอใจให้กับชาวบ้าน แม้จะถูกโจมตีวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นการหาเสียง เท่ากับค่าน้ำพริกตลาดขายแม่น้ำตลิ่งเงินของรัฐ ซึ่งเป็นงบประมาณจำนวนเงินเกือบ 8 พันล้านบาท มีโอกาสเป็นหนี้สูงอย่างมาก แต่ในความเป็นจริงทำให้คนยากจนมีโอกาสนำเงินทุนนี้ไปก่อสร้างตัวหรือเพิ่มทุนในการประกอบอาชีพ คนชนบทสามารถลืมตาอ้าปากได้ พร้อมกับดำเนินงานตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองหรือโครงการกองทุนบัณฑิตหมู่บ้าน จ้างบัณฑิตตกงานในพื้นที่นั้น ๆ เข้าศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมิน โครงการ โดยมีสถาบันราชภัฏและมหาวิทยาลัยของรัฐอีก 18 แห่ง ซึ่งรัฐได้จ่ายค่าตอบแทนให้เดือนละ 6,360 บาท (ถูกหักค่าใช้จ่ายในการศึกษาจากสถาบันเดือนละ 600 บาท) ใช้งบฯ กระตุ้นเศรษฐกิจ 5,077 ล้านบาท การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการหลักและเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาลที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรมให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็ว ด้วยมั่นใจว่าจะลดความยากจนและนำไปสู่การสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคมเป็นการสร้างและกระจายโอกาสแก่ชีวิตของประชาชน สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีการจัดตั้งกองทุนนี้ก็คือ ประชาชนจะได้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญาและศักยภาพสำหรับการก้าวสู่เศรษฐกิจใหม่ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐานของการหารายได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

ในกรณีศึกษาการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 ตำบลพะเนา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
 - 1.1 บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 มีกองทุนหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือมีกองทุนสวัสดิการของสมาชิกในหมู่บ้าน
 - 1.2 บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
 - 1.3 บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 มีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยมีการเรียนรู้ และริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเองมีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
 - 1.4 เศรษฐกิจของหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 ได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกัน
 - 1.5 ประชาชนในหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 มีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ
2. เพื่อทราบปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุน
3. เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนทั้งระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ
4. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทฤษฎีของประชาชนบ้านพะเนา หมู่ที่ 6 และระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กรอบแนวคิดทฤษฎี

รูปแบบของการประเมินแบบ CIPP MODEL

แบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้นแต่ยังเป็นการประเมินเพื่อวิเคราะห์รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยเฉพาะการประเมินผลโครงการ ประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยของการประชุม เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมแผนการประชุมได้ทันทั่วทั้ง และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการประชุมสิ้นสุดแล้วเพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสม ที่จะใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมินแบบจับ จึงเป็นที่นิยมใช้ ทั้งนี้ เพราะ

นักประเมินจะได้ข้อดีข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับได้ว่าเป็นการรับข่าวสารแบบสะสม ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารได้เป็นอย่างมาก ทั้งที่ยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมกว้างขวาง

แบบจำลองซิปป์จะประเมินได้ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้ เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดูแลผลสำเร็จของโครงการ

การประเมินด้านต่าง ๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

การประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินสถานะแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่ว ๆ ไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การประเมินสถานะแวดล้อมนี้มีลักษณะเด่น ๆ ที่สำคัญมากมาย จัดเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่ (Macro Analytic) เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน การบรรยายและการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมนอกจากนี้ ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย

ในการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับสถานะแวดล้อมนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดทิศทางของหน่วยที่จะประเมิน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและการตัดสินใจในการบริหารของระบบ ดังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักประเมินกับผู้บริหารนักประเมินจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการตัดสินใจในปัจจุบัน และข้อมูลเกี่ยวกับโครงการที่ต้องการใช้เพื่อการตัดสินใจในอนาคตให้แก่ผู้บริหาร

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ความเหมาะสมของแผนงานต่างๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่า ข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุเป้าหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่างๆ คือ

1. ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ

2. ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

3. การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ

ผลที่จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือ การวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในการรูปของเวลาและกำไร (Cost and Benefit) ที่จะได้รับ โดยการประเมินในด้านอัตราค่าจ้าง เวลา งบประมาณ วิธีการที่มีศักยภาพ แต่ถ้าเป็นการประเมินในด้านการศึกษา ผลกำไรอาจไม่อยู่ในรูปตัวเลขก็ได้ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติการอย่างไร ใช้กำลังอัตราเท่าใดวางแผนงานและปฏิบัติการอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสถานะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการเพราะกรณีนั้นๆ และวิเคราะห์ภายในโครงการเท่านั้น

รูปแบบของคำถามที่ใช้ถามมีมากมาย เช่น วัตถุประสงค์และกำหนดวิธีดำเนินการได้หรือไม่ และจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ วิธีการกำหนดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ จะดำเนินการกับยุทธวิธีอย่างไร ฯลฯ คำถามต่างๆ เหล่านี้จะแสดงถึงความสำคัญของการประเมินข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น เพื่อที่ได้เป็นตัวกำหนดยุทธวิธีเพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยคำถามที่จะใช้มีตั้งแต่ระดับกว้างๆ และคำถามเฉพาะ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติและลงมือทำ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบและดำเนินการทุกลำดับขั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ใหญ่อยู่ 3 ประการ คือ

1. เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้

2. เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน

3. เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้น

ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ มี 3 วิธี คือ

1. แสดงให้เห็นหรือกระตุ้นเตือนถึงศักยภาพของทรัพยากรที่ทำให้เกิดความล้มเหลวในโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งต่อไปนี้ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่ม บุคลากร และนักศึกษา วิธีการสื่อสาร การให้เหตุผล ความเข้าใจและเห็นพ้องกันในวัตถุประสงค์ของแผนการ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องในแผนการนั้น และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากแผนการ ความเพียงพอของแหล่งทรัพยากร อุปกรณ์อำนวยความสะดวก บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ปฏิบัติงาน เป็นต้น

2. เกี่ยวกับการวางโครงการและการตัดสินใจก่อนวางแผน โดยผู้อำนวยการโครงการ

ระหว่างการดำเนินโครงการนั้น ตัวอย่างการตัดสินใจก่อนวางแผน เช่น ในโครงการพัฒนาแบบทดสอบ ซึ่งมีความจำเป็นต้องเลือกโรงเรียนอย่างเจาะจง สำหรับเข้าร่วมในการทดลองสร้างข้อกระทงใหม่ๆของแบบสอบ ผู้ตัดสินใจจะสามารถจัดเตรียมวางโครงการล่วงหน้าได้ดีเมื่อโรงเรียนมาให้เลือก แต่ตัวเลือกเหล่านี้จะยังไม่มียกกว่าจะมีรายชื่อของโรงเรียนที่จะสอบถามไป เมื่อโรงเรียนได้รับการติดต่อแล้ว จึงจะมีการตัดสินใจเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีความเต็มใจเข้าร่วมในการทดลองแบบสอบ ดังนั้น ผู้พัฒนาแบบสอบ จึงต้องเลือกโรงเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการตามแบบการสุ่มตัวอย่างมากที่สุด (แบบการสุ่มจะได้รับการตัดสินใจเลือกวิธีการมาก่อน) และเขาต้องกำหนดตารางเฉพาะในการบริหารแบบสอบในการทดลองตามรูปแบบของแบบสอบ ดังนั้น ในโครงการส่วนใหญ่สถานการณ์จึงต้องตัดสินใจจึงมีจำนวนมาก และนี่เป็นเครื่องแสดงความที่ชัดเจนถึงความต้องการข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ

3. ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ จะบอกลักษณะสำคัญใหญ่ๆของโครงร่างโครงการ เป็นต้นว่า มโนทัศน์ที่ต้องการสอน และปริมาณของการอภิปรายที่จะมีในความหมายนี้เพื่อบรรยายว่า เกิดอะไรขึ้นจริงๆ สารนิเทศนี้จะให้ประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกำหนดว่าทำไมวัตถุประสงค์ที่จะบรรลุหรือไม่บรรลุผล

ส่วนประกอบที่เป็นหัวใจสำคัญของการประเมินกระบวนการ มี 4 อย่างคือ

1. การจัดหาทรัพยากรประเมินกระบวนการเพิ่มเติมเวลา
2. เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ
3. การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมินกระบวนการ และบุคลากรในโครงการ หรือในแผนงานเอง
4. การปรับปรุงโครงร่างการประเมินอยู่เป็นนิจสิน

นักประเมินกระบวนการควรได้ประชุมพบปะกับผู้ตัดสินใจในโครงการเป็นระยะ แต่ในการประชุมนี้ ผู้อำนวยการโครงการอาจจะอภิปรายกับบุคลากรในแผนงานเพื่อชี้ถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง และผลประโยชน์ของกิจกรรมในอนาคต โดยที่ผู้ประเมินจะยังคงเงียบและฟังเป็นส่วนใหญ่ ผู้ประเมินอาจจะจัดเตรียมสารสนเทศเกี่ยวกับการดำเนินการที่ผ่านมาให้พร้อมเพื่อช่วยในการจำแนกประเด็นที่จะกระทำต่อไป หลังจากผู้ตัดสินใจได้แจกแจงประโยชน์และคำถามแล้ว ผู้ประเมินอาจให้ข้อมูลอีกครั้งว่า อะไรอยู่ในประเด็นที่เขามืออยู่ ถึงแม้ว่าจะมีข้อมูลอื่นๆที่น่าสนใจ ผู้ประเมินก็จะเก็บเอาไว้จนกว่าจะถึงเวลาที่เหมาะสม ระหว่างการประชุมเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับและผู้ประเมินให้สารนิเทศตามกรอบที่ให้ไว้ นั่น หรือผู้ประเมินอาจจะช่วยผู้วางแผนเองในการกำหนดปัญหาที่ต้องการคำตอบในการประชุมเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับครั้งต่อไป ซึ่งผู้ประเมินอาจทำได้โดยการวางแผนรวบรวมข้อมูลย่อย แทรกในขณะนั้นทันที และชี้แจงให้ผู้ตัดสินใจทราบว่ามันจะช่วยให้สารนิเทศที่เขา

ต้องการหรือไม่เช่นนั้น นักประเมินอาจจะทำได้มากกว่านั้นกับผู้วางแผนงาน โยกำหนดปัญหาที่ต้องการคำตอบและข้อมูลที่ต้องการเลยก็ได้

ในการรวบรวมสารนิเทศ นักประเมินกระบวนการต้องใช้วิธีการทั้งที่มีแบบแผนและไม่มีแบบแผน เช่น การวิเคราะห์ปฏิกิริยา การบันทึกอย่างอิสระภายหลังสิ้นสุดการดำเนินงานแต่ละวัน การสัมภาษณ์ การจัดอันดับ บันทึกทรายวันของเจ้าของโครงการ วิธีการ Semantic Differential บันทึกการประชุมคณะกรรมการ การปรับปรุงรายงานของ PERT และ Suggestion Boxes นอกจากตัวแปรที่สำคัญตามทฤษฎีแล้ว ผู้ประเมินกระบวนการยังอาจจะค้นเหตุ หรือกรณีอื่นที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมแต่เป็นเหตุการณ์ที่มีความสำคัญต่อกระบวนการ ดังนั้น ผู้ประเมินจึงต้องใช้เครื่องมือใดๆเท่าที่จะหาได้ เพื่อสืบสาวไปถึงสิ่งที่แสดงให้เห็นปัญหาอย่างแท้จริง

คุณค่าของการประเมินกระบวนการไม่ได้อยู่ที่ความสัมพันธ์กับการประเมินอื่นๆเท่านั้น แต่อยู่ที่

1. การประเมินกระบวนการขึ้นอยู่กับผลประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อมและการประเมินปัจจัย คือ สามารถประเมินสภาวะแวดล้อมและปัจจัยได้ดีมากผู้จัดการ โครงการก็มีความมั่นใจมากขึ้นในการเลือกการดำเนินการ และถ้าปรากฏความขัดแย้งน้อยก็ต้องการประเมินกระบวนการมากขึ้น นั่นคือ ถ้าการกำหนดวัตถุประสงค์และการวางโครงการคลุมเครือ โครงการนั้นอาจจะเป็นหัวข้อของปัญหาและบางครั้งก็เป็นเหตุแห่งความล้มเหลว ซึ่งการประเมินสภาวะแวดล้อมและปัจจัยจะช่วยชี้ให้เห็นและแก้ปัญหาแล้วตั้งแต่ต้น พอถึงการทำตามกระบวนการจำเป็นที่จะต้องมีการย้อนกลับโดยต่อเนื่องเกี่ยวกับว่า ทำอย่างไร โครงการนั้นจะทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ที่สุด ดังนั้น ในกรณีเช่นนี้การประเมินกระบวนการจึงจำเป็นที่สุดที่สามารถกระทำหน้าที่นี้

2. การประเมินกระบวนการมีความสำคัญมากกว่าการประเมินผลผลิตในระยะแรกของการกำหนดแผนงาน แต่แนวโน้มนี้จะกลับกันถ้าโครงสร้างของการพัฒนาแผนงาน อาศัยการสำรวจน้อยลง แต่มีโครงสร้างที่แน่นอนมากขึ้น การประเมินกระบวนการและการประเมินผลผลิตจะขึ้นต่อกันและกัน คือ การประเมินกระบวนการจะเข้าไปมีส่วนในการแปลความสิ่งที่เกิดขึ้น และถ้าต้องการเปลี่ยนแปลงกระบวนการ จะไม่สามารถตกลงใจได้โดยไม่ทราบว่ากระบวนการนั้นให้ผลอย่างไรบ้าง การตัดสินใจออกแบบโครงสร้างใหม่ หรือระเบียบปฏิบัติในกระบวนการใหม่ จึงต้องอาศัยสารนิเทศจากการประเมินผลผลิตเข้ามาร่วมด้วย

วิธีการดำเนินงาน

1. ศึกษาเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6
2. ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 ว่ามีการดำเนินการอย่างไร
3. ใช้ทฤษฎีของชีพีโมเคลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 และกำหนดตัวบ่งชี้

และตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

4. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบรายงานต่างๆ (บร.) บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

5. การวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็น และข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้โดยใช้ทฤษฎีของชีพพีโมเดลในการวิเคราะห์

6. สรุปผลการดำเนินงาน และจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบของการทำสารนิพนธ์
ผลที่คาดว่าจะได้รับ

จากการประเมินผลกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 ตำบลพะเนา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีผลที่คาดว่าจะได้รับดังนี้

1. ได้ทราบถึงกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 ว่าได้รับรูปเป้าหมาย ทั้ง 5 ประการ
2. ได้ทราบถึงปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 ตำบลพะเนา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อให้กองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 มีการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ซึ่งมีความเชื่อมโยงกันภายในชุมชนทั้งในระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ
4. ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งและระดับความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 ตำบลพะเนา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

หลักวิชาการต่างๆ ที่ปรากฏในบทนี้เป็นหลักวิชาที่ทำสารนิพนธ์ได้ประมวลมาจากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่นๆ เพื่อแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาและหลักเทคนิควิธีการประเมินที่ นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้มีความถูกต้องและมีความสมเหตุสมผลในวิชาการ หลักวิชาเนื้อหา สารและประเด็นเทคนิคการประเมินดังกล่าวแบ่งเป็น 5 ตอนดังต่อไปนี้

1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์
2. ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
5. หลักการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแบบ CIPP MODEL
6. เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้มีการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในการศึกษาดังต่อไปนี้

1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์

นโยบาย

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพและเสริมรายได้ ให้แก่ประชาชนในชุมชนและรัฐวิสาหกิจขนาดเล็กสำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. สร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและกฏีปัญญาของตนเอง
3. เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. เชื่อมโยงกระบวนการการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคม
5. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน
6. การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

หลักการการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. เพื่อกระจายอำนาจให้ชุมชน และท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน
2. เสริมสร้างจิตสำนึกและความสามัคคีในชุมชนและท้องถิ่น
3. เพื่อเกื้อกูลประโยชน์ให้แก่ผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
4. เชื่อมโยงกระบวนการในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง ชุมชน หน่วยราชการ เอกชน และประชาสังคม
5. เพื่อให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตของตนเอง และสนับสนุนภูมิปัญญาของตัวเอง และสนับสนุนภูมิปัญญาของตนเองให้ยั่งยืนต่อไป

6. ติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างหรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน และสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ประชาชน
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของตนเอง
3. เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านของตนเอง
4. กระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
5. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของประชาชนในชุมชนในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวดดังนี้

หมวดที่ 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการจำนวนไม่เกิน 10 คน เลขานุการนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ
- คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการจำนวนไม่เกิน 3 คน
- คณะกรรมการแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการ โดยคำแนะนำของคณะกรรมการอย่างน้อย 3 คน แต่ไม่เกิน 7 คน
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้
- นอกจากการพ้นวาระแล้วกรรมการจะพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย ลาออก ล้มละลาย คณะรัฐมนตรีมีมติให้ออก เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ หรือถูกศาลพิพากษาจำคุก
- ในการประชุมแต่ละครั้งจะเป็นองค์ประชุมได้ต้องมีกรรมการกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด
- กรรมการมีหน้าที่ตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน
- คณะกรรมการจะได้เบี่ยประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด

หมวดที่ 2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนในสำนักงานเลขานุการนายกรัฐมนตรี
- สำนักงานมีอำนาจหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ ปฏิบัติงานธุรการ รวบรวมข้อมูล ประชาสัมพันธ์ จัดประชุมชี้แจง ให้การสนับสนุนปรึกษาหารือ รายงานผลประจำปี ดำเนินการและประสานงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ระเบียบของคณะกรรมการ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 มีดังต่อไปนี้

- แต่ละกองทุนมีคณะกรรมการจำนวน 15 คน ซึ่งได้มาจากการคัดเลือกโดยสมาชิก
- หลักเกณฑ์และวิธีการในการเลือกตั้งเป็นไปตามมติที่ประชุม

- เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
- เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุครบ 20 ปี บริบูรณ์
- ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่คิดการพินัน ไม่เกี่ยวข้องกับการพนัน และไม่มีประวัติเสียทางการเงินตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ
- ไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
- ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความฐานบุกรุก
- ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ราชการ องค์กรหรือหน่วยงานที่สังกัด
- ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540
- ไม่เคยเป็นผู้พ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20(3) และ (4) แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- มีอำนาจหน้าที่ตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย
- ดำรงตำแหน่งในวาระคราวละ 2 ปี
- จะดำรงเกินสองวาระติดต่อกันมิได้
- นอกจากพ้นตำแหน่งตามวาระแล้ว จะต้องพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย ลาออก คณะกรรมการมีมติให้ออกด้วยคะแนนสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด ที่ประชุมมีมติให้ออกด้วยคะแนนสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ขาดคุณสมบัติ
- บุคคลที่ได้รับเลือกแทนอยู่ในตำแหน่งเท่าวาระที่เหลืออยู่ของบุคคลที่เข้าแทน
- คณะกรรมการเลือกตำแหน่งต่างๆ กันเอง
- ในการประชุมแต่ละครั้งจะเป็นองค์ประชุมได้ต้องมีกรรมการมาประชุมเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในการประชุมคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 ตำบลพะเนาอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา วันที่ 18 กรกฎาคม 2544 ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมประชาชนในหมู่บ้านเพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยมีคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนสนับสนุนให้การเลือกสรรคณะกรรมการดำเนินไปด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรมและโปร่งใส สำหรับการประชุมจะต้องมีคนในครัวเรือนในหมู่บ้านจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมด และคณะกรรมการที่ได้รับคัดเลือกเป็นไปตามมติของที่ประชุม พร้อมทั้งมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบข้อบังคับทุกประการ

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องเป็นไปตามระเบียบของคณะกรรมการ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มิใช่อยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด ไม่มีประวัติเสื่อมเสียด้านการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในระบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความรับผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่สร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20(3) และ (4) แบบคำขอ

ขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก)

4. การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จัดทำขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้าน รวมทั้งข้อมูลรายละเอียดตามสภาพความเป็นจริง สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติใช้กำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและความพร้อมต่างๆ ของหมู่บ้านที่ยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนประเมิน จะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน กล่าวถึงรายละเอียดต่างๆ ของหมู่บ้าน เช่น จำนวนประชากร อาชีพของประชากรในชุมชน ผลผลิตทางด้านต่างๆ การซื้อและจำหน่ายผลผลิตและปัจจัยการผลิต และรวมไปถึงรายได้เฉลี่ยของประชากรในชุมชน

2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จะกล่าวเริ่มตั้งแต่การคัดเลือกคณะกรรมการ คุณสมบัติของคณะกรรมการ และทำการคัดเลือกตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

3. การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน เป็นเรื่องของการกำหนดวิธีการและระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่ใช้สำหรับดำเนินงาน และแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นของกองทุนหมู่บ้าน เช่น การจัดทำบัญชี การกู้ยืมเงินกองทุน และการชำระคืนเงินกู้

4. ทูนในการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน พูดถึงเรื่องของการจำแนกกลุ่มและกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชน จำนวนสมาชิก วันที่จัดตั้ง และเงินทุนสะสมที่ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม แะความร่วมมือในการเชื่อมโยงพัฒนาหมู่บ้านกับเครือข่ายอื่นนอกชุมชน

5. แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านจะเป็นรายละเอียดในการกู้ยืม วิธีในการบริหารการเงิน การให้กู้ยืมเพื่อในกิจกรรมใด หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ การติดตามการใช้คืนเงินกู้ และวิธีการในการแก้ปัญหาต่างๆ อันอาจจะเกิดขึ้นได้

5. ระเบียบและข้อตกลงของกองทุนหมู่บ้าน

เพื่อให้การจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้าน เป็นไปด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวมจึงเห็นสมควรให้กำหนดระเบียบการเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 ไว้ดังต่อไปนี้

ที่ตั้ง สถานที่ตั้งของกองทุนหมู่บ้านเลขที่ 23/2 หมู่ที่ 6 ตำบลพะเนา อำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา

แหล่งที่มาของเงินทุน ประกอบไปด้วยเงินที่ได้รับจัดสรรจากกองทุน 1 ล้านบาท เงินฝาก สัจจะ เงินค้ำหุ้น ดอกเบี้ยจากการกู้ยืม

คุณสมบัติของสมาชิก มีอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ ประกอบอาชีพสุจริต มีประวัติและความประพฤติไม่เล่นการพนัน ไม่ติดยาเสพติดและมีหนี้สินรุงรัง สมาชิกต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน อย่างน้อย 6 เดือน สมาชิกผู้กู้เงินต้องมีหลักประกันและเป็นสมาชิกของกองทุนเท่านั้น

การเป็นสมาชิก ต้องมีการสมัครเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน ผู้สมัครจะต้องมีคุณสมบัติ ตามที่คณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้าน ได้กำหนดไว้ตามระเบียบ

การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก สมาชิกที่ต้องพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกด้วยเหตุต่างๆ คือ ตาย ลาออก วิกลจริต จำนวนสมาชิกทั้งหมดมีคะแนนเสียงให้ออกสองในสาม ฝ่ายระเบียบ ของกองทุน มีคุณสมบัติไม่ครบตามระเบียบของกองทุน

6. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้

1. เป็นคนซื่อสัตย์สุจริต
2. รู้จักรับผิดชอบ พุดจริง ทำจริง
3. เป็นคนขยันทำมาหากิน
4. มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านอย่างน้อย 6 เดือน
5. เป็นคนที่ประกอบอาชีพสุจริต
6. ไม่ต้องโทษและเป็นโรคจิตเลอะเลือน
7. วงเงินกู้ไม่เกิน 20,000 บาท
8. พิจารณารายได้ของผู้กู้
9. ในครอบครัวหนึ่งกู้ได้ 1 คน ต่อ 1 ครั้ง

วิธีการควบคุมและติดตามเงินกู้

1. มีผู้ค้ำประกัน 2 คน และต้องเป็นสมาชิกเท่าๆกัน
2. ผู้กู้ต้องรายงานการประกอบอาชีพทุกๆ 1 เดือน
3. จัดตั้งกรรมการเร่งรัดหนี้สินของสมาชิกผู้กู้เงินเกินกำหนด
4. คณะกรรมการต้องติดตามประเมินผลของผู้กู้ทุกๆ 1 เดือน
5. ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบเงินกู้ด้วย

6. ต้องมีการจ่ายเงินคืนเป็นงวดๆ หรือตามสัญญา

วิธีการป้องกันความเสี่ยงในการกู้เงินในหมู่บ้าน

1. ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน
2. พิจารณาสมาชิกต้องเป็นคนขยัน ประหยัดและทำอาชีพอื่น ๆ อย่างจริงจัง
3. เป็นคนที่มีความรับผิดชอบ
4. ต้องได้รับคำยินยอมจากคู่สมรส
5. พิจารณาเงินกู้ตามความเหมาะสม

7. หลักการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแบบ CIPP MODEL

สตีฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบซีพีบี ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมินซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

C ย่อมาจาก Context Evaluation คือ การประเมินก่อนการดำเนิน โครงการเพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล และความจำเป็นที่ต้องดำเนิน โครงการ ประเด็นปัญหาและความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

I ย่อมาจาก Input Evaluation คือ การประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมความเพียงพอของทรัพยากร เช่น จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยี และแผนการของการดำเนิน โครงการ

P ย่อมาจาก Process Evaluation คือการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

P ย่อมาจาก Product Evaluation เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้น กับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการขุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่เพิ่มศักยภาพการบริหารและจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่บัณฑิตเข้าไปศึกษาเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนา

กองทุนไปสู่ความเข้มแข็ง ทางด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนเป็นภารกิจที่ต้องมีการดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกองทุน โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อศึกษาหลักสูตร การจัดการและประเมินโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ แก่บัณฑิตที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ว่างงานในช่วงภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยกำลังตกต่ำ ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่งและส่งเสริมให้บัณฑิตที่ต้องการพัฒนาท้องถิ่นและบ้านเกิดของตนเอง อีกทั้งบัณฑิตที่ผ่าน โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้มีการยกระดับการศึกษาคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ การวิเคราะห์โครงการอย่างมีระบบ รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้วิจัยเป็นเครื่องมือ และผู้จบหลักสูตรจะได้รับ “ประกาศนียบัตรบัณฑิต” และสามารถนำหน่วยกิตไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือสามารถนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพ ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษารายกรณี เฉพาะหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 ตำบลพะเนา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาซึ่งผู้ทำ สาระนิพนธ์ได้เข้าปฏิบัติงานตั้งแต่เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวิธีดำเนินการประเมินดังนี้

1. รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ

1.1 รูปแบบการประเมิน

รูปแบบที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินครั้งนี้คือ ซิฟฟ์โมเดล ตามกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้ เสนอไว้ในบทที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย การประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งที่เป็นระดับหมู่บ้านและระดับ รายบุคคล (ผู้กู้) ดังนี้

1.1 การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของ หมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

1.2 การประเมินปัจจัย (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการ กองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการบริหาร จัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้น จาก กระบวนการบริหารจัดการกองทุน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำหรับการประเมิน ได้แก่ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ใน บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 ซึ่งมีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ รวมทั้งข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วน ราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	15	คน
2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	114	คน
2.1 สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	จำนวน	53	คน
2.2 สมาชิกทั่วไป	จำนวน	61	คน

แหล่งน้ำที่สำคัญ

แหล่งน้ำที่สำคัญตามธรรมชาติ อยู่ในเขตพื้นที่ทางรถไฟ (ใช้ได้ตลอดทั้งปี ใช้ในการเพาะปลูกพืช)

บ่อน้ำคั้น ในหมู่บ้านมีทั้งหมด 82 บ่อ ใช้ได้ตลอดทั้งปี

บ่อน้ำบาดาล ในหมู่บ้านมีทั้งหมด 2 บ่อ (ใช้ไม่ได้ เพราะ บ่อเสีย)

ระบบสาธารณูปโภค

การคมนาคม มี 2 ทาง คือ

1. ทางรถยนต์ เป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญที่สุด เพราะคนในชุมชนนิยมกันมาก มีรถประจำทางผ่านถนนในหมู่บ้าน เป็นถนนลูกรังยาว 710 เมตรเป็นถนนลาดยางยาว 1000 เมตร
2. ทางรถไฟ หมู่บ้านพะเนา มีสถานีรถไฟตั้งอยู่กลางหมู่บ้าน เป็นทางรถไฟสาย นครราชสีมา-อุบลราชธานี

การไฟฟ้า

มีไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้าน ประมาณปี พ.ศ. 2519 บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 มีไฟฟ้าใช้ครบทุกหลังคาเรือน

การประปา

หมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 มีน้ำประปาใช้เมื่อปี พ.ศ. 2540 เป็นโครงการน้ำประปาของบ้านพุทธชา แต่มีปัญหามาก มีกลิ่นเหม็นขุ่นค้ำ

การโทรคมนาคม

มีโทรศัพท์สาธารณะ 2 คู่ มีโทรศัพท์ประจำบ้านใช้ มีหอกระจายข่าว 1 แห่ง

สภาพเศรษฐกิจและสังคม

ผู้นำทางการเมืองการปกครอง ในหมู่บ้านมี ผู้นำหมู่บ้าน ชื่อ นายเส็งชม ชิคมะเร็ง ผู้นำกองทุนหมู่บ้าน หรือประธานกองทุนหมู่บ้าน ชื่อ นายฉลวย แก้วมะเร็ง ผู้นำทางด้านกลุ่มออมทรัพย์, ศูนย์สาธิตการตลาด ชื่อ นายสงวน เป็นคงพะเนา ผู้นำทางด้านการศึกษา ซึ่งเป็นอาจารย์สอนอยู่ที่ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ชื่อ อาจารย์ จีรวัดน์ เมามีลี

เศรษฐกิจ

อาชีพส่วนใหญ่ของประชาชนในหมู่บ้านพะเนา จะประกอบอาชีพ ทำนา ถ้าวางจากการทำนา ก็จะมีการทอผ้าไหม และอาชีพหลักอื่นๆ คือ อาชีพรับจ้าง (ส่วนใหญ่จะเป็นพนักงานในเขตอุตสาหกรรม) อาชีพค้าขาย ทำสวน และบางครอบครัวก็ประกอบธุรกิจส่วนตัว เช่น เปิดโรงงานทอผ้าไหม เปิดร้านเสริมสวย ร้านตัดเย็บเสื้อผ้า

ด้านผลผลิตรวมของหมู่บ้าน

ผลผลิตในด้านการทำนารวมทั้งหมู่บ้าน	ประมาณ	88 ครัวเรือน
รายได้จากการปลูกมันสำปะหลัง	ประมาณ	40,000บาท/ปี
รายได้จากการเลี้ยงสัตว์	ประมาณ	276,000บาท/ปี
รายได้จากการตัดเย็บเสื้อผ้า	ประมาณ	48,000บาท/ปี
รายได้จากการทอผ้า	ประมาณ	36,000บาท/ปี
รายได้จากการรับจ้าง(ในเขตฯ)	ประมาณ	120,000บาท/ปี
รายได้จากคนที่ไปทำงานต่างถิ่น	ประมาณ	84,000บาท/ปี

รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปีในแต่ละครอบครัว

1,000-5,000 บาท	มี	-	ครอบครัว
5,001-10,000 บาท	มี	3	ครอบครัว
10,001-20,000 บาท	มี	11	ครอบครัว
20,001-30,000 บาท	มี	69	ครอบครัว
30,001-50,000 บาท	มี	47	ครอบครัว
50,001-100,000 บาท	มี	8	ครอบครัว

วัดและประเพณี

ประชากรในหมู่บ้านส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ถ้ามีกิจกรรมทางศาสนาก็จะประกอบกิจกรรมที่ วัดมะเร็งน้อย หรือวัดมะเร็งใหญ่ ภาษาที่ใช้ หมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 ส่วนใหญ่จะใช้ภาษาท้องถิ่น คือ ภาษาไทยโคราช

โรงเรียนและการศึกษา

บ้านพะเนา มีโรงเรียนระดับประถมศึกษาในหมู่บ้าน 1 แห่ง ชื่อ โรงเรียน บ้านพะเนา มีครูทั้งหมด 9 คน

1.2 บริบทระดับประเทศ

1.2.1 ความยากจนของประเทศ

ปัญหาที่สำคัญที่สุดของประชาชนในชนบทคือ ความทุกข์ยากที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของพี่น้องชาวไร่ ชาวนา ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศและจากความทุกข์ยากหรือความยากจนนี้เอง ได้เป็นที่มาปัญหาทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง นานัปการ สาเหตุของปัญหาความยากจน

1. ปัญหาการขาดแคลนปัจจัยการผลิตในภาคการเกษตร ซึ่งส่งผลกระทบต่อ

ภาพการผลิตตกต่ำ ผลผลิตต่อไร่ค่อนข้างน้อย การตกต่ำในประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรนี้นอกจากจะเกิดความด้อยประสิทธิภาพในด้านแรงงานที่สืบเนื่องมาจากการศึกษาไม่เพียงพอทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการแล้ว ยังเกิดจากการขาดแคลนทางด้านปัจจัยการผลิตชนิดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปุ๋ย ยาฆ่าศัตรูพืช สินเชื่อทางการเกษตรที่คืนที่ตนมีกรรมสิทธิ์และอื่นๆ อีกมาก

2. ปัญหาด้านการตลาดถึงแม้ชาวนาชาวไร่จะมีปัจจัยการผลิตต่างๆ พร้อมมูลจนสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตขึ้นได้มาก แต่นั่นก็ไม่ได้เป็นหลักประกันว่า ชาวไร่ชาวนาหรือเกษตรกรเหล่านี้จะพ้นจากสภาพความยากจนได้สิ้นเชิงเพราะบางครั้งแม้จะทุ่มเท ลงทุนเพื่อให้ได้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น แต่ก็อาจส่งผลให้ราคาพืชผลต่ำลงจนไม่คุ้มกับหยาดเหงื่อแรงงานและทุนที่ได้ทุ่มเทลงไปก็อาจเป็นไปได้

1.2.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

1. ช่วยยกระดับขีดความสามารถและประสิทธิภาพในการประกอบ

อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีแนวทางในการดำเนินงานดังนี้

- 1.1 พัฒนาทักษะความรู้และความสามารถด้านเทคโนโลยี ด้านการจัดการ
แก่นบุคลากรภาคอุตสาหกรรม

- 1.2 เสริมสร้างความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมชั้น
กลาง ซึ่งผลิตสินค้าอุตสาหกรรมให้แก่ชั้นปลาย โดยเฉพาะในเรื่องคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์เพื่อก่อให้เกิดการเชื่อมโยงและการรับช่วง
การผลิต

- 1.3 สนับสนุนกิจกรรมให้คำปรึกษาแนะนำตลอดจนข้อมูลข่าวสารด้านการ
ผลิต เทคโนโลยี การตลาด การเงินและการจัดการ เพื่อช่วยแก้ปัญหาใน
ช่วงวิกฤตทางเศรษฐกิจ

2. ส่งเสริมสนับสนุนการกระจายอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม ไปสู่
ภูมิภาคและชนบทให้เกิดความมั่นคง โดยมีแนวทางในการดำเนินงานดังนี้

- 2.1 สนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการอิสระขึ้นในท้องถิ่น โดยเร่งดำเนิน โครงการ
การสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมในชนบท

- 2.2 ส่งเสริมงานรับช่วงการผลิต จากโรงงานส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น

3. ส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ให้เข้มแข็งและเอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

3.1 เร่งรัดการจัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

3.2 เร่งปรับปรุงระบบการทำงาน และการประสานการทำงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ

3.3 พัฒนาบุคลากรให้มีระดับความรู้ ความสามารถที่จะรองรับงานการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมในทางรุก

1.2.3 ปัญหาการขาดดุลการค้าของประเทศ

ปัญหาการขาดดุลการค้าทั้งนี้เพราะค่านิยมของสังคมไทยที่ยังนิยมสินค้าที่ผลิตในต่างประเทศ จึงได้มีการรณรงค์ให้เราชาวไทยนิยมใช้สินค้าที่ผลิตในประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของไทยเราเอง

ปัจจัยที่สำคัญในการดำรงชีพคือ ปัจจัย 4 อัน ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ว่ามีอะไรบ้านที่คนไทยเราผลิตไม่ได้

อาหาร ประเทศไทยมีผลไม้ตลอดปีและมีมากไม่เคยขาดแคลนเราไม่มีก็เฉพาะผลไม้บางชนิดที่ค้ำของการอากาศหนาวเท่านั้น ซึ่งก็มีรสชาติสู้ผลไม้ไทยเราไม่ได้ ราคาที่แพง ที่มีราคาแพงนั้นไม่ใช่เพราะคุณภาพ แต่แพงเพราะเราต้องสั่งซื้อมาจากต่างประเทศเท่านั้นเอง หากเลิกกินผลไม้ต่างชาติแล้วหันมากินผลไม้ของไทยแทน ก็จะได้รสชาติที่ดีกว่าและเป็นการลดการขาดดุลการค้าสงวนเงินตราต่างประเทศ และสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่ไทยด้วย

เครื่องนุ่งห่ม ในปัจจุบันประเทศไทยมีสิ่งทอ ผ้ายืดต่างๆ และเครื่องนุ่งห่มหลายอย่างเป็นสินค้าออกที่สำคัญ แต่เรากลับต้องสูญเสียเงินตราต่างประเทศไปซื้อเครื่องนุ่งห่มจากต่างประเทศมาใช้แทนการใช้ของไทยเราเองปีละจำนวนไม่น้อย

ที่อยู่อาศัย ประเทศไทยนิยมสร้างอาคารบ้านเรือนทรงต่างประเทศและสั่งซื้ออุปกรณ์จากต่างประเทศมาใช้ โดยไม่มีความจำเป็นอันใดเลย เพราะอุปกรณ์เหล่านั้นไทยก็ทำเองได้จะมีบ้างน้อยชิ้นที่เรายังทำเองไม่ได้

ยารักษาโรค ประเทศไทยเราสามารถผลิตยาแผนโบราณได้เป็นร้อยๆ ขนานใช้รักษาโรคบางชนิด เช่น โรคมะเร็ง โรคหอบหืด และโรคไฉนัส เป็นต้น ซึ่งเป็นโรคที่ยาแผนปัจจุบันมักรักษาไม่หายขาด สำหรับยาแผนปัจจุบัน ทุกวันนี้มีเพียงพอกับความต้องการในการรักษาโรคภายในประเทศ แต่ที่เราที่ยังนิยมสั่งยาจากต่างประเทศมาใช้อย่างหุ่มเพื่อสุขภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

ในอดีตที่ผ่านมาไทยเราได้เร่งพัฒนาประเทศ และได้นำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์มากมาย อย่างไม่ระมัดระวัง จึงทำให้ทรัพยากรต่างๆ มีปริมาณลดลงอย่างรวดเร็ว มีสภาพเสื่อมโทรมทำลายสภาพแวดล้อมและก่อให้เกิดการเสียสมดุลทางธรรมชาติ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาต่างๆ คิดคามาอย่างมากมายในปัจจุบัน ดังนั้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อลดความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ จึงได้มีการนำเอาแผนการใช้ทรัพยากรกับแผนอนุรักษ์มารวมไว้ในแผนเดียวกัน พิจารณาไปพร้อมๆ กันเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างด้านการพัฒนากับการอนุรักษ์ในขณะเดียวกันเพื่อเปลี่ยนแปลงแผนไปสู่ภาคปฏิบัติให้ได้ผลอย่างแท้จริง จึงได้กำหนดการพัฒนาไว้ 4 ประการคือ

ประการแรก สนับสนุนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
ประการที่สอง สนับสนุนการประสานงานการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อมให้เป็นระบบครบวงจรมากขึ้น

ประการที่สาม สนับสนุนบทบาทขององค์กรในระดับภูมิภาคและท้องถิ่นในการบริหารทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น

ประการที่สี่ สนับสนุนให้มีการจัดทำเครื่องมือในการประสานการจัดทำทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ข้อมูล แผนที่ เป็นต้น

2. ผลประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง โดยภาพรวม มีดังนี้
กองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 ได้รับอนุมัติเงินกองทุน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2544 โดยเก็บไว้ที่ธนาคารออมสิน สาขา ถนนจอมพล เลขที่บัญชี 06-4317-20-053393-5 มีจำนวนสมาชิกกองทุนทั้งหมด 114 คน มีเงินออมและเงินทุนจากสมาชิก 250,000 บาท ปล่อยเงินกู้ 53 ราย เป็นเงิน 950,000 บาท ผู้ที่กู้เงินทั้งหมดนำเงินที่กู้ไปประกอบอาชีพต่างๆ ดังนี้

การผลิตทางการเกษตร	จำนวน	22	ราย
การค้าขาย	จำนวน	18	ราย
การบริการ	จำนวน	7	ราย
อุตสาหกรรมในครัวเรือน	จำนวน	6	ราย

**วัตถุประสงค์ข้อ 1 การบรรจุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุน
หมู่บ้านและชุมชนเมือง**

**1.1 การมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิการของ
สมาชิก**

บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 ได้รับอนุมัติเงินกองทุน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2544 และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้นำเงินกองทุน 1 ล้านบาทนี้ไปฝากธนาคารออมสิน สาขาดอนจอมพล โดยฝากเป็นบัญชีประเภท เงินฝากออมทรัพย์ บัญชีเลขที่ 06-4317-20-053393-5 โดยบัญชีเงินฝากนี้

นอกจากเงินกองทุน 1 ล้านบาทแล้ว กองทุนบ้านพะเนายังได้ส่งเสริมให้สมาชิกกองทุน ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการออมเงิน โดยให้สมาชิกกองทุนได้ออมเงินในรูปของการถือหุ้น ซึ่งผู้สมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทุกคนจะต้องถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น โคนหุ้น ๆ หนึ่งมีมูลค่าหุ้น ละ 10 บาท สำหรับเงินหุ้นนี้กองทุน หมู่บ้านจะเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ไว้กับธนาคารออมสิน สาขาดอนจอมพล หมายเลขบัญชี 06-4317-20-055398-0

โดยกองทุนบ้านพะเนา หมู่ที่ 6 มีกิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินจากกองทุน ดังนี้

การกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการกองทุนประชุมชี้แจงให้สมาชิกกองทุนได้ทราบถึงวิธีการและขั้นตอนในการขอกู้

2. สมาชิกผู้สนใจที่จะกู้ยืมเงินจากกองทุนสามารถขอแบบเสนอโครงการได้ที่

คณะกรรมการกองทุน

3. ผู้ขอกู้ต้องจัดทำแบบขอเสนอโครงการพร้อมระบุวัตถุประสงค์ในการขอกู้ให้ชัดเจน

4. หลังจากการจัดทำแบบเสนอโครงการเสร็จแล้วก็จะส่งแบบให้คณะกรรมการกองทุนได้

พิจารณาต่อไป

5. ผู้ยื่นคำขอกู้ต้องส่งเอกสารประกอบการขอกู้ดังต่อไปนี้ ให้กับคณะกรรมการกองทุน

1. ใบคำร้องขอกู้เงิน	จำนวน	1	ชุด
2. สำเนาทะเบียนบ้าน	จำนวน	3	ชุด
3. สำเนาบัตรประชาชน	จำนวน	3	ชุด

6. คณะกรรมการกองทุนจะพิจารณาผู้ยื่นคำขอกู้ว่าเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่ระเบียบกองทุนกำหนดไว้หรือไม่และโครงการที่เสนอมาต้องสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทาง

การตลาดและสามารถเห็น ได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน นอกจากนี้วงเงินของผู้ต้องเหมาะสมกับโครงการที่เสนอมาด้วย

สำหรับปัญหาการขอเงินจากกองทุนหมู่บ้านจะมีเกี่ยวกับผู้ขอผู้บางรายเสนอ โครงการไม่เหมาะสมกับจำนวนเงินที่ระบุไว้ในคำขอผู้ทำให้ยากต่อการพิจารณาเพื่ออนุมัติเงินผู้

เมื่อผู้ขอผู้ส่งแบบเสนอ โครงการเป็นที่เรียบร้อยแล้วคณะกรรมการกองทุนจะประชุมเพื่อทำการคัดเลือกผู้ผู้

สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการคัดเลือกผู้ผู้จะมีปัญหาเกี่ยวกับการอนุมัติเงินผู้ ไม่ได้รับอนุมัติเต็มจำนวน เนื่องจากผู้ขอผู้บางรายไม่ได้ประกอบกิจการจริงตามที่ระบุไว้ในคำร้องขอผู้ ทำให้เห็นสมควรไม่ได้รับการอนุมัติตามคำขอผู้ เป็นเหตุให้ผู้ขอผู้บางรายไม่พอใจการทำงาน ของคณะกรรมการกองทุน ส่งผลให้คณะกรรมการกองทุนปฏิบัติงานด้วยความลำบากใจ ทั้งนี้ คณะกรรมการกองทุนก็จะพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนที่จะมีการอนุมัติเงินผู้ของผู้ขอผู้แต่ละราย เพื่อความบริสุทธิ์และยุติธรรมมากที่สุด

เมื่อใกล้จะถึงกำหนดการชำระเงินคืน ให้กับกองทุนหมู่บ้านคณะกรรมการกองทุนจะมีการประชุมเพื่อชี้แจงให้สมาชิกผู้เงินจากกองทุนได้ทราบว่าจะต้องนำเงินคืนและดอกเบี้ยมาชำระคืน ให้กองทุนเมื่อใด ซึ่งทางกองทุนได้กำหนดให้ผู้ผู้ทุกรายชำระเงินคืนเป็นรายปี และให้ชำระดอกเบี้ยเป็นรายเดือน ทั้งนี้ผู้ผู้จะต้องนำเงินมาชำระที่คณะกรรมการกองทุน หรือบางผู้จะ กำหนดให้คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้ไปเก็บเงินดอกเบี้ยจากผู้ผู้เอง เพื่อเป็นการสะดวกต่อผู้ผู้ไม่ ต้องนำเงินมาชำระเอง และเมื่อได้รับชำระเงินจากผู้ผู้แล้วคณะกรรมการจะออกใบเสร็จรับเงินให้ผู้ ผู้ชำระเงิน เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานในการชำระหนี้ต่อไป

1.2 ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

กองทุนบ้านพะเนา หมู่ที่ 6 บริหารงาน โดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งมีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหลังประกาศใช้ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ในการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนได้มีการจัดเวทีประชาคมเพื่อทำการคัดเลือก 1 ครั้ง โดยผู้ ใหญ่บ้านได้เชิญหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนเข้าประชุมคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนโดยมีการ คัดเลือกดังต่อไปนี้

คณะอนุกรรมการระดับอำเภอได้ชี้แจงให้ผู้เข้าร่วมประชาคมได้เข้าใจเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ และคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ามาเป็นคณะกรรมการกองทุนว่าจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติ ตาม “ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2444” โดยจะกำหนดให้มีคณะกรรมการกองทุนได้ 9-15 คน ทั้งนี้แล้วแต่ความเห็นชอบของที่ประชุม โดยให้ผู้เข้าร่วมประชุมร่วมกันกำหนดว่า

จะให้มีคณะกรรมการเป็นชาย และหญิงจำนวนกี่คนเพื่อความเหมาะสม จากนั้นให้ที่ประชุมเสนอชื่อผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม แล้วให้เสนอชื่อผู้นั้นออกมา แล้วให้ผู้เข้าร่วมประชุมลงคะแนนเสียงว่าควรจะคัดเลือกใครเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้าง เพื่อที่จะเข้ามาช่วยกันบริหารงานด้านกองทุน ทั้งนี้คณะกรรมการกองทุนที่คัดเลือกเข้ามาจะแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ โดยให้รับผิดชอบตามความรู้ ความสามารถที่ตนมีอยู่ เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปได้อย่างดีตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

คณะกรรมการจะมีวาระในการดำรงตำแหน่ง 2 ปี นอกจากนั้นคณะกรรมการกองทุนจะพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุดังต่อไปนี้

เมื่อครบกำหนด 1 ปี นับแต่วันที่คณะกรรมการกองทุนรับตำแหน่งให้คณะกรรมการกองทุนจับสลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการที่มีอยู่ นอกจากพ้นตำแหน่งตามวาระแล้วคณะกรรมการกองทุนจะพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1. ตาย
2. ลาออก
3. ไม่เข้าร่วมประชุม
4. ไม่ส่งเงินคืน
5. คณะกรรมการกองทุนมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่
6. ที่ประชุมสมาชิกกองทุนมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

เมื่อมีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแล้วคณะกรรมการกองทุนจะต้องดำเนินการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน โดยมีวิธีการและขั้นตอนในการจัดทำระเบียบ ดังนี้

คณะกรรมการกองทุนทุกคนร่วมกันศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่ามีการกำหนดระเบียบข้อบังคับไว้อย่างไร เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านให้เป็นที่เข้าใจดีเสียก่อน ก่อนที่จะนำมาเป็นแนวทางในการร่างระเบียบกองทุนหมู่บ้านต่อไป

หลังจากที่ได้ศึกษาระเบียบกองทุนหมู่บ้านจนเป็นที่เข้าใจดีแล้ว ประธานกองทุนจะเรียกประชุมคณะกรรมการกองทุนเพื่อร่วมกันกำหนดหัวข้อ ในการร่างระเบียบว่าจะร่างระเบียบกองทุนอย่างไรเพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของประชาชนในหมู่บ้านให้มากที่สุด โดยทำการศึกษาและพิจารณาตามแบบอย่างจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อให้เป็นแนวทางในการร่างระเบียบข้อบังคับให้มีความถูกต้องและมีความสมบูรณ์มากที่สุด หลัง

จากนั้นคณะกรรมการกองทุนทุกคนได้พิจารณาและลงความเห็นชอบใน ระเบียบ ข้อบังคับแต่ละข้อจนเห็นว่ามีความเหมาะสมจึงกำหนดระเบียบข้อนั้น ๆ ออกมา จนได้มาซึ่งระเบียบกองทุนบ้านพะเนา หมู่ที่ 6

เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และเพื่อสร้างศักยภาพในการบริหาร เสริมสร้างความเข้มแข็ง ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านให้รู้จักการเรียนรู้ การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ จึงเห็นสมควรกำหนดระเบียบข้อบังคับของกองทุนไว้ดังนี้

1. มีการจัดทำระเบียบเกี่ยวกับสมาชิกภาพ (การเข้าเป็นสมาชิก การลาออก การฝากเงินออม การถือหุ้น ค่าธรรมเนียมและอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับสมาชิก)
 2. มีการจัดทำระเบียบเกี่ยวกับการรับ การจ่ายเงินของคณะกรรมการ
 3. มีการจัดทำระเบียบเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน การชำระคืนเงินกู้
 4. มีการจัดทำระเบียบเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีกองทุน
 5. มีการจัดทำระเบียบเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน
 6. มีการจัดทำระเบียบเกี่ยวกับการเข้าประชุมของสมาชิกกองทุน
 7. มีการจัดทำระเบียบเกี่ยวกับการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี
- (โดยรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบกองทุนหมู่บ้านได้นำเสนอแล้วในบทที่ 2)

เมื่อมีการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้านเสร็จแล้วคณะกรรมการกองทุนได้เรียกสมาชิกกองทุน และชาวบ้านในหมู่บ้านเข้าร่วมประชุมเพื่อลงความเห็น ว่า ระเบียบกองทุนที่จัดทำเสร็จแล้วนั้นมีความเหมาะสมดีแล้วหรือมีข้อบกพร่องสมควรที่จะได้รับการแก้ไขหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกกองทุนและชาวบ้านทุกคนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้านในครั้งนี้ด้วย

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน คือ สมาชิกกองทุนบางรายไม่พอใจอัตราดอกเบี้ยที่กำหนด เนื่องจากกองทุนหมู่บ้านอื่นมีการคิดอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าทำไมไม่กำหนดให้มีการคิดอัตราดอกเบี้ยให้เท่ากัน และระยะเวลาในการกู้ยืมสั้นเกินไปควรจะทำการแก้ไขระเบียบเกี่ยวกับระยะเวลาในการคืนเงินกู้ใหม่ได้หรือไม่

และก่อนที่จะได้รับอนุมัติเงินกองทุน 1 ล้านบาทนั้นจะต้องทำการขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของหมู่บ้านเสียก่อนว่ามีความพร้อมก่อนที่จะมีกองทุนเข้ามาไม่น้อย เพียงใด ซึ่งการขอขึ้นทะเบียนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ตามสภาพความเป็นจริงสำหรับ หมู่บ้านจะต้องมีการจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
2. คุณสมบัติของคณะกรรมการ
3. ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจในการบริหารงานกองทุนของคณะกรรมการกองทุน
4. ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุน
5. การมีส่วนร่วมของชาวบ้านหรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
6. การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบและข้อบังคับของกองทุน
7. การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

โดยคณะกรรมการกองทุนได้ดำเนินการในการรับสมัครสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งขั้นตอนในการรับสมัครดังนี้

1. ผู้ที่มีความประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านต้องยื่นคำร้องขอสมัครได้ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยผู้สมัครจะต้องเสียค่าธรรมเนียมแรกเข้ารายละ 20 บาท เงินค่าสมัครนี้สมาชิกจะเบิกหรือถอนคืนไม่ได้ นอกจากนี้ผู้สมัครจะต้องถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สมัครได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
2. ผู้สมัครจะต้องยื่นหลักฐานการสมัครดังนี้
 - 2.1 ตำนานทะเบียนบ้าน จำนวน 1 ชุด
 - 2.2 ตำนานบัตรประชาชน จำนวน 1 ชุด
3. การสมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านสามารถสมัครได้ทั้งลักษณะปัจเจกบุคคล และกลุ่มองค์กรทั้งนี้แล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัคร และที่จำแนกสมาชิกกองทุนออกเป็น 2 ประเภท เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สมัครได้มีอิสระในการสมัคร นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มองค์กรเพื่อนำเงินที่กู้จากกองทุนหมู่บ้านไปลงทุนประกอบอาชีพและทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการช่วยลดปัญหาการว่างงานให้แก่ชาวบ้านในหมู่บ้าน

และก่อนการรับผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนคณะกรรมการกองทุนจะพิจารณา คุณสมบัติของผู้สมัครด้วยว่ามีคุณสมบัติตรงตามระเบียบกองทุนได้กำหนดไว้หรือไม่ เพราะการรับสมัครจะรับเฉพาะผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนเท่านั้น และเมื่อเห็นสมควรรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกกองทุนจะแจ้งให้บุคคลนั้นได้มาชำระเงินค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าหุ้น และฝากเงินสัจจะ ภายในห้าวันนับจากวันที่ได้รับแจ้งให้เข้าเป็นสมาชิกกองทุน

ผู้ที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านจะต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้ที่ทำน้ก หรือพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนก่อนการจัดตั้งกองทุน
 2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุตั้งแต่ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปนับตั้งแต่วันรับสมัครเป็นสมาชิก
 3. ปฏิบัติคนอยู่ในหลักศาสนามีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้าน และไม่คิดการพนัน
 4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลายมีหนี้สินต้นพันตัว
 5. มีเงินฝากตั้งจะหรือถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น
- เนื่องจากการรับสมัครสมาชิกมีขั้นตอนในการรับสมัครหลายขั้นตอนไม่ว่าจะเป็นการพิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัคร และหลักฐานการสมัครทำให้ชาวบ้านส่วนหนึ่งไม่สนใจที่จะสมัครเป็นสมาชิกกองทุน ทำให้สมาชิกกองทุนมีไม่มากเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรในหมู่บ้าน

คณะกรรมการกองทุนได้กำหนดให้สมาชิกหมดสภาพจากการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านด้วยเหตุผลต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ตาย
2. ลาออก
3. วิกลจริต จิตฟั่นเฟือนหรือศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
4. ที่ประชุมใหญ่สมาชิกกองทุนมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด
5. ใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครและแจ้งหลักฐานเป็นเท็จ ใจใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุน
6. แสดงตนเป็นปรปักษ์ไม่ให้ความร่วมมือหรือไม่ให้ความช่วยเหลือไม่ว่าด้วยประการใด
7. นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้
8. ไม่ชำระเงินกู้ และดอกเบี้ยของกองทุน

(ผู้ที่ขาดจากการเป็นสมาชิกกองทุนอาจยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกใหม่ได้แต่ทั้งนี้ต้องเป็นผู้ที่ขาดจากการเป็นสมาชิกไม่น้อยกว่า ๑ เดือน)

โดยกองทุนบ้านพะเนามีกิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินจากกองทุน ดังนี้
การกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการกองทุนประชุมชี้แจงให้สมาชิกกองทุนได้ทราบถึงวิธีการและขั้นตอนในการขอกู้

2. สมาชิกผู้สนใจที่จะกู้ยืมเงินจากกองทุนสามารถซื้อแบบเสนอโครงการได้ที่
คณะกรรมการกองทุน

3. ผู้ขอู้ต้องจัดทำแบบ โดยเสนอโครงการพร้อมระบุวัตถุประสงค์ในการขอู้ให้ชัดเจน
4. หลังจากที่จัดทำแบบเสนอโครงการเสร็จแล้วก็จะส่งแบบให้คณะกรรมการกองทุนได้

พิจารณาต่อไป

5. ผู้ยื่นคำขอู้ต้องส่งเอกสารประกอบการขอู้ดังต่อไปนี้ ให้กับคณะกรรมการกองทุน

1. ใบคำร้องขอู้เงิน จำนวน 1 ชุด
2. สำเนาทะเบียนบ้าน จำนวน 3 ชุด
3. สำเนาบัตรประชาชน จำนวน 3 ชุด

6. คณะกรรมการกองทุนจะพิจารณาผู้ยื่นคำขอู้ว่าเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่ระเบียบกองทุนกำหนดไว้หรือไม่และโครงการที่เสนอมาดังกล่าวสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาดและสามารถเห็น ได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน นอกจากนี้วงเงินขอู้ต้องเหมาะสมกับโครงการที่เสนอมาดัง

สำหรับปัญหาการขอู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านจะมีเกี่ยวกับผู้ขอู้บางรายเสนอโครงการไม่เหมาะสมกับจำนวนเงินที่ระบุไว้ในคำขอู้ทำให้ยากต่อการพิจารณาเพื่ออนุมัติเงินกู้

เมื่อผู้ขอู้ส่งแบบเสนอโครงการเป็นที่เรียบร้อยแล้วคณะกรรมการกองทุนจะประชุมเพื่อทำการคัดเลือกผู้กู้ โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในคัดเลือกดังนี้

1. ประวัติและอุปนิสัย ขอู้ผู้ เป็นคนซื่อสัตย์ รักษาคำพูดขยันหมั่นเพียรตั้งใจทำมาหากิน ไม่เคยโกงเงินคนอื่น ไม่เล่นการพนัน ไม่เคยมีประวัติเสียหายทางด้านการเงิน มีความรู้ และมีประสบการณ์ในธุรกิจที่ทำ

2. หลักประกันบุคคลที่จะค้ำประกันควรมีฐานะทางการเงินดีพอที่จะสามารถชำระหนี้แทนได้ หรือต้องเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบน่าเชื่อถือ หรือถ้าเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันก็ต้องมีสภาพคล่องสูง คือ สามารถขายได้ง่ายและรวดเร็ว

3. ความสามารถในการชำระหนี้ พิจารณาจากรายได้ การกู้เงินไปลงทุนควรมีการประมาณการรายได้/รายจ่าย แต่ละเดือนจะเหลือเท่าใดและพอเพียงที่จะชำระหนี้ได้ไหม หากไม่พอก็ต้องลดจำนวนเงินให้กู้ลง

4. เงินทุนของผู้ขอู้ ผู้ขอู้ควรมีเงินลงทุนของตนเองจำนวนหนึ่งที่เตรียมสะสมไว้สำหรับประกอบธุรกิจในส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนเงินลงทุนทั้งหมดที่ต้องใช้ในการทำธุรกิจ เพราะหากใช้เงินทุนของตนเองน้อยแต่ขอู้มาก ผู้ขอู้ต้องมีการระนองชำระหนี้สูง ทำให้เกิดหนี้มีปัญหานั่นได้ภายหลัง นอกจากนี้การที่ผู้ขอู้ใช้เงินลงทุนของตนเองมากย่อมเป็นการ

แสดงความมั่นใจในธุรกิจของตนเองอย่างหนึ่ง และมีความมั่นใจในจริงที่จะประกอบธุรกิจของตนเองให้ประสบความสำเร็จ

โดยมีวิธีการคัดเลือกผู้กู้ ดังนี้

1. ต้องดูจำนวนผู้ยื่นคำร้องขอกู้เงินจากกองทุน ว่ามีจำนวนที่รายเพื่อที่จะได้จัดสรรเงินกู้ได้ตามจำนวนผู้ยื่นคำร้องขอกู้เงิน
2. ต้องพิจารณาว่าผู้ขอกู้มีความเคลื่อนไหว และขาดเงินเพื่อใช้ในการลงทุนประกอบกิจการจริง เนื่องจากกองทุนจะเปิดโอกาสให้สำหรับผู้ขาดเงินลงทุนได้กู้ยืมก่อน
3. ผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านจะต้องเป็นผู้ที่มีที่อยู่อาศัย และมีการประกอบกิจการอยู่ในหมู่บ้าน หรือที่จะสามารถตามตัวได้ เพราะจะทำให้ง่ายต่อการติดตามและตรวจสอบว่าผู้กู้ได้นำเงินที่กู้ไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์โครงการหรือไม่
4. เมื่อคณะกรรมการเห็นสมควรให้ผู้ขอกู้ได้กู้ยืมเงินจากกองทุนจะแจ้งให้ผู้ขอกู้ได้ทราบเพื่อดำเนินการในขั้นตอนนี้ต่อไป

สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการคัดเลือกผู้กู้จะมีปัญหาเกี่ยวกับการอนุมัติเงินกู้ ไม่ได้รับอนุมัติเต็มจำนวน เนื่องจากผู้ขอกู้บางรายไม่ได้ประกอบกิจการจริงตามที่ระบุไว้ในคำร้องขอ ทำให้เห็นสมควรไม่ได้รับการอนุมัติตามคำขอกู้ เป็นเหตุให้ผู้ขอกู้บางรายไม่พอใจการทำงานของคณะกรรมการกองทุน ส่งผลให้คณะกรรมการกองทุนปฏิบัติงานด้วยความลำบากใจ ทั้งนี้คณะกรรมการกองทุนก็จะพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนที่จะมีการอนุมัติเงินกู้ของผู้กู้แต่ละรายเพื่อความบริสุทธิ์และยุติธรรมมากที่สุด

1.3 การมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง การสร้างศักยภาพของตนเองและการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

การที่รัฐบาลได้กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้าน และเพื่อให้ท้องถิ่นมีความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพและเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ถือได้ว่าเป็นนโยบายนี้เป็นนโยบายที่จะส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้านได้เรียนรู้ และมีความคิดริเริ่มเพื่อที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในหมู่บ้านเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ก่อนที่จะได้รับอนุมัติเงินกองทุน 1 ล้านบาทนั้นจะต้องจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน และการประเมินความพร้อมของกองทุนเสียก่อน ซึ่งการขอขึ้นทะเบียนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านตามสภาพความเป็นจริง

สำหรับหมู่บ้าน จะต้องมีการจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
2. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน
3. ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ความมั่นใจในการบริหารงานกองทุน
4. ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน
5. การมีส่วนร่วมของประชาชนหรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
6. การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบ และข้อบังคับของกองทุน
7. การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

กองทุนบ้านพะเนา หมู่ที่ 6 มีบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นคณะกรรมการกองทุน

หมู่บ้าน จำนวน 15 คน ถึงแม้ว่าคณะกรรมการกองทุนที่ได้รับการคัดเลือกส่วนใหญ่จะ จบการศึกษาแต่ละระดับประถม แต่ก็มีความสามารถที่จะช่วยกันบริหารงานกองทุนให้สำเร็จดูต่างไป ความวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เห็นได้จากคณะกรรมการชุดนี้มีความตั้งใจจริงที่จะช่วยกันบริหารงานกองทุนซึ่งคณะกรรมการบางคนไม่มีความรู้ หรือไม่มีประสบการณ์ในด้านนี้มาก่อนเลย เมื่อได้รับคัดเลือกให้เป็นคณะกรรมการกองทุนทำให้เกิดการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำ ระเบียบกองทุนหมู่บ้านเมื่อเริ่มจัดทำจะเกิดปัญหาเกี่ยวกับคณะกรรมการขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดทำระเบียบทำให้การจัดทำระเบียบล่าช้า แต่เมื่อ คณะกรรมการได้ร่วมกัน ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีจนมีความรู้ ความเข้าใจ จนสามารถจัดทำ ระเบียบขึ้นมาจนเสร็จสมบูรณ์โดยไม่ต้องพึ่งพา หรือขอคำแนะนำจากกองทุนหมู่บ้านอื่น ซึ่งถือ ได้ว่าเป็นการเริ่มต้นการเรียนรู้ด้วยการช่วยเหลือและพึ่งพาตนเองจนทำให้งานของกองทุนสามารถ ดำเนินการต่อไปได้ ถ้าทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกองทุนได้มีส่วนร่วมในการช่วยกันบริหารงาน

นอกจากนี้แล้วยังทำให้ทราบว่าควรที่จะทำอะไรให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย หรือ ความวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จำเป็นอย่างไรที่จะต้องศึกษาหาความรู้ในเรื่องนั้น ๆ ให้มีความรู้ ความเข้าใจให้ดีเสียก่อนแล้วค่อยลงมือปฏิบัติ เช่น การจัดทำบัญชีเกี่ยวกับกิจกรรมของ กองทุนเมื่อเริ่ม ทำครั้งแรกคิดว่าการทำบัญชีคงเป็นเรื่องง่ายและคงเหมือนกับการจัดทำบัญชี

รายรับ - รายจ่ายทั่วไปเมื่อจัดทำบัญชีเสร็จแล้วได้นำไปให้ธนาคารออมสินได้ตรวจสอบความถูกต้องปรากฏว่าการจัดทำบัญชีดังกล่าวไม่ถูกต้องเนื่องจากการจัดทำบัญชีต้องจัดทำให้อุบัติตาม แบบฟอร์มการจัดทำบัญชีที่ส่วนกลางกำหนดไว้ จากปัญหาดังกล่าวทำให้คณะกรรมการกองทุนผู้ จัดทำบัญชีได้เรียนรู้ว่าการจัดทำบัญชีให้อุบัติและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปนั้นจะต้องจัดทำให้อุบัติ

ต้องตามมาตรฐานการจัดทำบัญชี และจากประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวทำให้ได้นำมาเป็นตัวอย่าง เพื่อปรับปรุงและแก้ไขการดำเนินงานในบางเรื่องที่ยังมีข้อผิดพลาดอยู่

และสิ่งสำคัญที่จะทำให้งานของกองทุนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีนั้น จะต้องได้รับความร่วมมือทั้งจากคณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุนทั้งที่กู้และไม่ได้กู้ยืมเงินจากกองทุน เห็นได้จาก ก่อนที่ผู้กู้จะได้รับอนุมัติเงินจากกองทุนผู้กู้จะให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นของกองทุน เป็นอย่างดี แต่เมื่อได้รับอนุมัติเงินแล้วผู้กู้บางรายกลับเพิกเฉยไม่ให้ความร่วมมือกับกองทุนเท่าที่ควร ไม่ว่าจะเป็นการเข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังคำชี้แจงเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับกองทุน หรือการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมที่กองทุนจัดขึ้น หรือแม้แต่ คณะกรรมการกองทุนบางคนก็ปล่อยปละละเลยหน้าที่ของตนเอง และไม่ให้ความสำคัญกับการช่วยกันบริหารงาน จากปัญหาดังกล่าว บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน ได้เข้ามีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านให้ คณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุนได้มีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น โดยการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคณะกรรมการกองทุน และสมาชิกกองทุนให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
2. เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรค ช่องว่างที่สะกิดกันหรือขัดขวางกระบวนการดำเนินงานของกองทุน
3. เพื่อศึกษาวิธีการปฏิบัติที่ทำให้บังเกิดผลดีที่สุดในการสร้างความเข้มแข็งของกองทุน โดยเฉพาะวิธีการที่ส่งผลทำให้กองทุนสามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น และก่อให้เกิดการพึ่งพาตนเอง และก่อให้เกิดความเข้มแข็งของกองทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยมีวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นร่วมกันระหว่างคณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุน ดังนี้

การสร้างเครือข่ายในครั้งนี้จะจัดประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย คณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุน ชาวบ้านที่สนใจเข้าร่วมประชุม และบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน โดยมีเนื้อหาในการจัดประชุม คือ บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านได้ชี้แจงให้คณะกรรมการกองทุนได้ทราบและเห็นความสำคัญของการช่วยกันบริหารงานกองทุน เพราะกองทุนไม่สามารถดำเนินการไปได้ด้วยบุคคลเพียงคนเดียวต้องอาศัยคนหลายคนช่วยกันทำงานเนื่องจากภารกิจของกองทุนและกิจกรรมของกองทุนมีมาก และมีหลายสิ่งที่จะต้องช่วยกันทำและกิจกรรมของกองทุนจะดำเนินการไปไม่ได้ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือจากสมาชิกกองทุน ไม่ว่าจะป็นความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมแต่ละครั้ง ความร่วมมือในการชำระเงินคืนคอกเบี้ย

เงินฝากตั้งจะให้ตรงตามกำหนด เพราะถ้าได้รับความร่วมมือจากสมาชิกกองทุนทุกคนอย่างพร้อมเพรียงจะทำให้กองทุนหมู่บ้านของเราเกิดความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนต่อไปจากการจัดประชุมในครั้งนี้ทำให้เรารู้ได้ว่ากองทุนหมู่บ้านจะดำเนินการต่อไปได้ถ้าได้รับความร่วมมือ ร่วมแรง และร่วมใจกันทั้งจากคณะกรรมการกองทุน และสมาชิกกองทุน

1.4 เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน

ความสำคัญของภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจในที่นี้ หมายถึง ความสามารถของหน่วยเศรษฐกิจที่จะปกป้องตนเองให้พ้นจากการรุกรานเอาเปรียบจากหน่วยงานเศรษฐกิจอื่น ภูมิคุ้มกันดังกล่าวประกอบด้วยส่วนที่เป็นความคิดและส่วนการเป็นการปฏิบัติ

ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจประกอบด้วยสิ่งดังต่อไปนี้

1. ภูมิคุ้มกันทางความคิด คือ ผู้มีความรับผิดชอบหน่วยงานเศรษฐกิจนั้นจะต้องคิดที่จะมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนตามแนวคิดเชิงระบบ กล่าวคือ คิดที่จะพัฒนาอย่างเป็นระบบโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง การพึ่งพาตนเองและภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ภูมิคุ้มกันในการปฏิบัติจะต้องปฏิบัติตามแนวทางที่คิดข้างต้นภูมิคุ้มกันดังกล่าวสามารถจะเพิ่มขึ้น ได้จะต้องได้รับการกระตุ้นสำหรับในเรื่องเศรษฐกิจของชุมชนการกระตุ้น ได้แก่ การชี้แนะทางความคิดว่าด้วยหลักทางเศรษฐกิจเข้มแข็งอย่างยั่งยืนและหลักเศรษฐกิจพอเพียงจนสมาชิกในชุมชนมีความเข้าใจ และซึมซับหลักการนี้อย่างชัดเจนและนำไปปฏิบัติได้อย่างเต็มใจ ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดภูมิคุ้มกันดังกล่าวข้างต้น (ชุดวิชาการวิจัยชุมชน , 2545 : 97)

ก่อนที่โครงการกองทุนหมู่บ้านจะเริ่มดำเนินการชาวบ้านในหมู่บ้านได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านจากการติดตามข่าวทางสื่อสารมวลชนทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ และจากการประชุมชี้แจงของผู้ใหญ่บ้านในการประชุมหมู่บ้านประจำเดือน โดยเนื้อหาสาระที่ได้รับทราบเป็นเรื่องเกี่ยวกับวิธีการ ในการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านการจัดทำระเบียบกองทุน และประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการกองทุนหนึ่งด้านบาท

เมื่อได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านแล้วก็จะเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ โดยมีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน การจัดทำระเบียบข้อบังคับในภาวะดำเนินงานกองทุน การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการเตรียมความพร้อมในแต่ละเรื่องนั้นจะมีการเปิดเวทีประชาคมเพื่อให้ชาวบ้านและสมาชิกทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน

1.5 ประชาชนมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

การที่ชาวบ้านในหมู่บ้านมีอาชีพ มีรายได้จากการประกอบอาชีพส่งผลให้มีความเป็นอยู่ที่
ดีขึ้น การที่ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทำให้เศรษฐกิจในหมู่บ้านดีขึ้นตามไปด้วย เพราะมีเงิน
หมุนเวียนภายในหมู่บ้านตลอดเวลา และการที่จะทำให้หมู่บ้านมีความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจ
และสังคมจำเป็นต้องมีการเรียนรู้ที่จะพึ่งพาตนเองให้ได้เสียก่อน ก่อนที่จะไปพึ่งพาคน
อื่น และการที่จะทำให้กองทุนหมู่บ้านมีความเข้มแข็งต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่มีส่วน
เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน

การที่รัฐบาลได้กำหนดให้บัณฑิตกองทุนได้เข้ามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล
กองทุนหมู่บ้านนั้นทำให้บัณฑิตได้มีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับกองทุน
ไม่ว่าจะเป็นการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างผู้ประกอบการเดียวกัน ทั้งในระดับหมู่บ้านและ
ระดับตำบล การสร้างเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล การสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มสตรี
กลุ่มผู้นำ และกลุ่มเยาวชนในหมู่บ้าน เครือข่ายที่เกิดขึ้นทั้งในระดับหมู่บ้านและระดับตำบลนั้นทำ
ให้ผู้เข้าร่วมเครือข่ายได้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ประสบการณ์ และการให้ความ
ร่วมมือในการดำเนินโครงการ การแบ่งปันทักษะ และประสบการณ์ให้แก่กันเป็นการเสริมความ
สมบูรณ์ให้กับสมาชิกเครือข่าย

นอกจากนี้การสร้างเครือข่ายยังทำให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นระหว่างผู้
ประกอบการเดียวกัน หรือแม้แต่คณะกรรมการกองทุน เพราะเมื่อใครมีปัญหาอะไรก็จะได้ช่วย
กันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นการส่งเสริมให้กองทุนหมู่บ้านมีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาคน
เองได้ต่อไป

ทั้งนี้เครือข่ายที่เกิดขึ้นทำให้คณะกรรมการกองทุนได้นำมาเป็นแนวทางในการบริหารงาน
กองทุน โดยมีการเรียนรู้ว่าก่อนที่จะดำเนินการในเรื่องใดนั้นจำเป็นต้องมีการศึกษาหา
ความรู้จนเป็นที่เข้าใจในเรื่องนั้นๆ ให้ดีเสียก่อน ก่อนที่จะลงมือปฏิบัติ นอกจากนี้ยังต้องมีการ
ประชุมเพื่อวางแผนงานให้ดีเสียก่อน เพราะถ้ามีปัญหาเกิดขึ้นจะได้หาทางแก้ไขได้
อย่างทันที่

เมื่อมีกองทุนหมู่บ้านทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้านมีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ มีการ ยก
ย่องคนทำความดี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีโอกาสหาความรู้เพิ่ม มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้
มีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเพิ่มมาก
ขึ้น เพราะกองทุนหมู่บ้านทำให้ชาวบ้านมีเงินเพื่อนำไปลงทุนประกอบอาชีพ ทำให้มีความเป็นอยู่
ที่ดีขึ้นและทำให้มีหนี้สินน้อยลง นอกจากนี้ยังทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้านมีความสามัคคี และช่วย
เหลือกันมากขึ้น เพราะกองทุนทำให้ชาวบ้านต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งจากบ้าน สมาชิก
กองทุน และคณะกรรมการกองทุน เนื่องจากการบริหารงานด้าน กองทุนเป็นหน้าที่ของทุกคนที่

จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน ถ้าขาดความสามัคคี หรือขาดความร่วมมือจะทำให้กองทุนประสบปัญหาในการบริหารงาน

และนอกจากความเข้มแข็งที่กำหนดจากส่วนกลางแล้วยังมีความเข้มแข็งตามทัศนะของชาวบ้านในหมู่บ้านซึ่งชาวบ้านเห็นว่าหน้าที่ทุกคนมีความร่วมมือ ร่วมแรง และร่วมใจ ในการช่วยเหลือกันประกอบกิจกรรมที่จัดขึ้นในหมู่บ้านจะทำให้งานต่าง ๆ ดำเนินการไปได้ด้วยดี

นอกจากนี้สมาชิกในหมู่บ้านทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนเอง เพราะถ้าทุกคนไม่รู้จักหน้าที่ของตนเองก็จะทำให้งานที่ได้รับมอบหมายไม่สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้และจะส่งผลเสียต่อส่วนรวมด้วย และการที่ชาวบ้านปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของหมู่บ้านก็เป็นสิ่งสำคัญชาวบ้านจะละเลยและไม่ปฏิบัติตามไม่ได้ เพราะจะทำให้หมู่บ้านเกิดความไม่สงบและถึงสำคัญที่จะทำให้หมู่บ้านเกิดความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม คือ การที่ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกิจกรรมหรืองานต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในหมู่บ้าน เพราะการมีส่วนร่วมของชาวบ้านจะทำให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันเวลาที่ใครมีปัญหาจะได้ช่วยกันแก้ไขปัญหานั้นได้

จากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน 10 เดือนที่ผ่านมาของคณะกรรมการกองทุนทำให้ทราบว่าเมื่อมีกองทุนหมู่บ้านชาวบ้านในหมู่บ้านมีความสามัคคีและช่วยเหลือกันมากขึ้นเห็นได้จากเมื่อเริ่มก่อตั้งกองทุนคณะกรรมการกองทุนยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน หมู่บ้านแต่ด้วยความพยายามในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่องที่ยังไม่เข้าใจอยู่เสมอ จนทำให้สามารถบริหารกองทุนได้เป็นอย่างดี หรือแม้แต่ชาวบ้านบางส่วนที่ไม่เคยให้ความสำคัญในการเข้าร่วมประชุมเมื่อได้ทราบถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมก็ได้รับความร่วมมือมากขึ้น

และจากการที่สมาชิกกองทุนได้รับการอนุมัติเงินกู้ยืมจากกองทุนเพื่อนำเงินที่นำไปลงทุนประกอบอาชีพ และเงินกองทุนจะส่งผลดีต่อผู้ที่ขาดแคลนเงินลงทุน หรือผู้ที่ต้องการเงินไปลงทุนเพิ่ม ซึ่งเงินที่นำไปลงทุนจะก่อให้เกิดการหมุนเวียนของเงินส่งผลทำให้เศรษฐกิจในหมู่บ้านดีขึ้นตามไปด้วย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ป้อนยาด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การที่รัฐบาลได้กำหนดให้มีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นแหล่งเงินทุน หมุนเวียนให้ประชาชนได้กู้ยืมไป สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่ายลดอคจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนของประชาชนในหมู่บ้าน และสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจสังคมให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านนั้นจำเป็นที่จะต้องอาศัยปัจจัยหลายด้านเพื่อที่จะช่วยส่งเสริมให้การบริหาร

จัดการงานด้านกองทุนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีปัจจัยที่จะช่วยส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังต่อไปนี้

เนื่องจากบ้านพะเนา หมู่ที่ 6 มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านทรัพยากรที่เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพ โดยชาวบ้านส่วนหนึ่งจะมีอาชีพทำการเกษตรซึ่งถือเป็นอาชีพที่สืบทอดมานาน ด้านสาธารณูปโภคที่ครบครันทำให้การติดต่อสื่อสาร หรือการคมนาคมสะดวกสบาย และปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้กองทุนหมู่บ้านบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือ การที่ผู้ดูแลแต่ละรายมีประสบการณ์ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพที่ตนทำอยู่เนื่องจากเป็นอาชีพเดิมที่ทำอยู่ก่อนที่จะกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านทำให้เงินที่กู้มาจากกองทุนสามารถนำมาลงทุนได้เลย เพราะมีตลาดในการซื้อ - ขายอยู่ก่อนแล้ว

และการที่ชาวบ้านในหมู่บ้านมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสามัคคี มีการรวมกลุ่มองค์กรประชาชน และมีการวางแผนร่วมกันก่อนที่จะลงมือปฏิบัติงานในเรื่องนั้น ๆ ส่งผลทำให้การจัดกิจกรรมในหมู่บ้านประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี เพราะทุกคนได้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม

นอกจากนี้คณะกรรมการระดับอำเภอก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กองทุนบ้าน พะเนาสามารถจัดตั้งได้ เพราะได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับกองทุน และการแนะนำการประกอบธุรกิจให้ผู้ที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการไปได้อย่างดี และกองทุนหมู่บ้านจะไม่สามารถดำเนินการไปได้เลยถ้าขาดบุคคลที่มีความเสียสละที่จะทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมนั้นก็คือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งกองทุนบ้าน พะเนา มีผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถและเคยมีประสบการณ์ในด้านนี้มาก่อนทำให้สามารถช่วยกันบริหารกองทุนได้ แต่การมีผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถเพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำให้การดำเนินการไปได้ ถ้าขาดความร่วมมือทั้งจากคณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุนและชาวบ้านในหมู่บ้าน และเนื่องจากชาวบ้านพะเนา หมู่ที่ 6 ทุกคนได้ให้ความร่วมมือ

เกี่ยวกับกิจกรรมของกองทุนเป็นอย่างดีทำให้กองทุนหมู่บ้านสามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

และนอกจากปัจจัยที่กล่าวมาแล้วยังมีอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านนั่นก็คือ การที่สมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่เห็นได้จากผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านเกือบทุกคนจะขยันทำมาหากินเพื่อที่จะทำให้ตนเองมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นสามารถพึ่งพาตนเองได้ และที่สำคัญผู้กู้ทุกรายอยากที่จะมีหนี้สินให้น้อยลง เพราะก่อนที่จะกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านมีหนี้ทั้งจากราชการเพื่อการเกษตร (รคส.) หรือจากการกู้ยืมจากธนาคารนอกระบบที่ได้กู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านทำให้ผู้กู้ไม่ใช้จ่ายเงินสุรุ่ยสุร่าย รู้จักการ

เก็บออมเงิน เพราะเรามีภาระที่จะต้องใช้นี้เขาอยู่ นอกจากนี้สมาชิกผู้ทุกคนยังมีความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นผู้จ่ายเงินจากกองทุน เมื่อถึงกำหนดชำระเงินค่าดอกเบี้ย หรือเงินฝากก็จะประจำเดือนผู้กู้เกือบทุกรายสามารถนำเงินมาชำระคืนได้ตามกำหนด หรือผู้กู้รายใดประสบปัญหาในการประกอบอาชีพคณะกรรมการกองทุนก็จะให้คำปรึกษาหรือให้คำแนะนำ ถ้าเรื่องใดที่เกินความสามารถก็จะขอคำแนะนำจากคณะกรรมการระดับอำเภอ หรือผู้ที่มีความรู้และมีประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ เป็นผู้ให้คำแนะนำ

อย่างไรก็ตามยังมีปัจจัยที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้าน คือ การที่ชาวบ้านส่วนหนึ่งไม่เข้าใจนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยคิดว่าเป็นนโยบายที่เข้ามาเพื่อหวังผลประโยชน์ทางการเมืองไม่มีความจริงใจให้กับชาวบ้านอย่างแท้จริง ทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคคลเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นการให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุม หรือการเข้าร่วมกิจกรรมที่กองทุนจัดขึ้น และยังมีทั้งผู้กู้และไม่กู้ยืมเงิน จากกองทุนหมู่บ้าน ไม่พอใจการทำงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยเห็นว่าคณะกรรมการไม่มีความซื่อสัตย์ ในการอนุมัติเงินทำไมคนที่มีฐานะดีถึงได้รับการอนุมัติเงินกู้มากกว่าผู้ที่มีฐานะยากจนถึงแม้จะประกอบอาชีพเดียวกันแต่ได้รับการอนุมัติเงินในจำนวนที่แตกต่างกัน และผู้กู้บางรายไม่พอใจการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้ เพราะเห็นว่าทำไมไม่ปล่อยให้ผู้กู้นำเงินไปใช้จ่ายอะไรก็ได้ที่คิดว่าเหมาะสมต่อการลงทุน จากปัญหา ดังกล่าวที่เกิดขึ้นทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้กู้เหล่านี้เท่าที่ควร

และเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากผู้กู้เกือบทุกรายประกอบอาชีพค้าขายเมื่อเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทำให้การลงทุนค้าขายขึ้นอยู่กับสถานะเศรษฐกิจ เพราะถ้าเศรษฐกิจดีก็จะทำให้การค้าขายเป็นไปได้อย่างดี แต่ถ้าเศรษฐกิจไม่ดีขึ้นมาก็ทำให้เสี่ยงต่อการขาดทุนถ้าใครไม่ได้ศึกษาสถานะการตลาดหรือไม่มีความรู้ในการประกอบอาชีพ

นอกจากปัจจัยดังกล่าวมาแล้วการที่ผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่มีหนี้สินอยู่ก่อนแล้วทำให้ผู้กู้บางรายนำเงินที่กู้จากกองทุนไปใช้หนี้สินเดิมที่มีอยู่ส่งผลทำให้เงินที่กู้ไปไม่ได้นำไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือได้ใช้ก็เป็นส่วนที่เหลือจากการใช้หนี้ทำให้เงินไม่เพียงพอต่อการลงทุนทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านไม่ดีขึ้น หรือยิ่งเลวร้ายลงกว่าเดิม เพราะผู้กู้บางรายไม่รู้จัดการใช้จ่ายเงินไปในทางที่ถูกต้อง

วัตถุประสงค์ข้อ 3 การสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายในและระหว่างหมู่บ้าน

การที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติสำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเองเพื่อสร้างศักยภาพในการสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านผู้การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคตทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจึงได้ออก "ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544" ซึ่งกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกลไกของท้องถิ่นในการดำเนินการพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกันในการบริหารจัดการกองทุนด้วยความสมัครใจให้ คณะอนุกรรมการระดับอำเภอประกอบด้วย ผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรประชาชน เครือข่ายชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำธรรมชาติในท้องถิ่น ในจำนวนตามความเหมาะสมของพื้นที่ โดยมี คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ

โดยคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ประชาสัมพันธ์เตรียมความพร้อมเพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงนโยบายหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตลอดจนการสร้างจิตสำนึกของประชาชนและชุมชน
2. ประชาสัมพันธ์เพื่อกระบวนการเรียนรู้ในช่วงที่มีการเตรียมความพร้อมและการดำเนินงานบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. ประชุมชี้แจงผู้นำหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เข้าใจเกี่ยวกับการจัดตั้งและบริหารกองทุนตามระเบียบของคณะกรรมการกำหนด
4. สนับสนุน ติดตาม และรายงานผลการดำเนินงานของกองทุนให้อำเภอ ให้จังหวัดทราบตามระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด
5. สนับสนุนการเตรียมความพร้อมของกองทุน ประเมินความพร้อมของกองทุน สร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชนเมืองพร้อมทั้งรายงานผลการประเมินความพร้อมให้จังหวัดทราบ
6. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ

7. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดมอบหมาย

ซึ่งคณะกรรมการจะเป็นตัวกลางในการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ให้แก่หมู่บ้านก่อนที่จะได้รับการจัดสรรอนุมัติเงินกองทุน 1 ล้านบาท และยังเป็นผู้ให้การสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ให้แก่ชาวบ้านในหมู่บ้าน และนอกจากคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอแล้ว รัฐบาลได้คัดเลือกบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านให้เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม และทำการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านในครั้งนี

บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. การศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและเงินโครงการเป็นการศึกษาแบบใช้ชุมชนท้องถิ่น เป็นกรณีศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้คั้งนั้นหลักสูตรดังกล่าวเน้นภาคปฏิบัติจริง โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือให้เกิดการเรียนรู้แบบผสมผสานความรู้สากลที่เป็นทฤษฎีกับความรู้ท้องถิ่นที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านเข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม

2. ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 กองทุน

2.1 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการดังนี้

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองหรือ ชุมชนเมืองว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุน 5 ข้อ ที่กองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้หรือไม่
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา
3. เพื่อให้เกิดองค์กรเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้
4. เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของชาวบ้านพื้นที่เป้าหมาย

2.2 การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นการบูรณาการเรียนการสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมิน โครงการเข้าด้วยกัน

3. การส่งเสริมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 กองทุนให้มีประสิทธิภาพ

เป้าหมาย คือ ให้การแนะนำกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีประสิทธิภาพ ผู้กู้เงินจากกองทุนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ และชุมชนเกิดความเข้มแข็งโดยมีกลุ่มองค์กรเพิ่มขึ้น มีเครือข่ายการเรียนรู้สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของคน

4. ทำผลงานฉบับสุดท้ายส่ง คือ สารนิพนธ์

บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านยังเข้ามาส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน และตำบลโดยได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านในหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และเพื่อนบัณฑิตกองทุนด้วยกัน ในการร่วมกันสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในครั้งนี้มีเครือข่ายที่เกิดขึ้น ดังต่อไปนี้

1. การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคณะกรรมการกองทุน และสมาชิกกองทุนให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน

2. เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรค ช่องว่างที่สะกิดกันหรือขัดขวางกระบวนการดำเนินงานของกองทุน

3. เพื่อศึกษาวิธีการปฏิบัติที่ทำให้บังเกิดผลดีที่สุดในการสร้างความเข้มแข็งของกองทุน โดยเฉพาะวิธีการที่ส่งผลทำให้กองทุนสามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น และก่อให้เกิดการพึ่งพาตนเอง และก่อให้เกิดความเข้มแข็งของกองทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยมีวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อหาแนวทางแก้ไข ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นร่วมกันระหว่างคณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุน ดังนี้

การสร้างเครือข่ายในครั้งนี้จะจัดประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย คณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุน ชาวบ้านที่สนใจเข้าร่วมประชุม และบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน โดยมีเนื้อหาในการจัดประชุม คือ บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านได้ชี้แจงให้คณะกรรมการกองทุนได้ทราบและเห็นความสำคัญของการช่วยกันบริหารงานกองทุน เพราะกองทุนไม่สามารถดำเนินการไปได้ด้วยบุคคลเพียงคนเดียวต้องอาศัยคนหลายคนช่วยกันทำงานเนื่องจากภารกิจของกองทุนและกิจกรรมของกองทุนมีมาก และมีหลายสิ่งที่จะต้องช่วยกันทำ และกิจกรรมของกองทุนจะดำเนินการไปไม่ได้ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือจากสมาชิก กองทุน ไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมแต่ละครั้ง ความร่วมมือในการชำระเงินต้นคอบนเบี้ย เงินฝากตั้งจะให้ตรงตามกำหนด เพราะถ้าได้รับความร่วมมือจากสมาชิกกองทุนทุกคนอย่างพร้อมเพียงจะทำให้กองทุนหมู่บ้านของเราเกิดความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนต่อไป

จากการจัดประชุมในครั้งนี้ทำให้เรารู้ได้ว่ากองทุนหมู่บ้านจะดำเนินการต่อไปได้ถ้าได้รับความร่วมมือ ร่วมแรง และร่วมใจกันทั้งจากคณะกรรมการกองทุน และสมาชิกกองทุน

ประสบการณ์การเรียนรู้จากการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน

จากการได้ร่วมกันบริหารงานของคณะกรรมการกองทุน 10 เดือนที่ผ่านมาทำให้ทราบว่าการที่จะบริหารงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรู้จักการพึ่งพาตนเองซึ่งการดำเนินการในด้านต่าง ๆ จะต้องบอक्षाบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและมีความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ ตัวอย่างเช่น เมื่อเริ่มจัดตั้งกองทุนคณะกรรมการกองทุนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน แต่คณะกรรมการกองทุนก็ช่วยกันศึกษาหาความรู้ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาจากเอกสาร หรือการเข้าฝึกอบรมจนทำให้มีความรู้สามารถจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้านได้ และการจัดทำบัญชีเกี่ยวกับกิจกรรมของกองทุนก็มีปัญหา เพราะกองทุนจะต้องรายงานผลการดำเนินงานให้ทางธนาคารได้ตรวจสอบความถูกต้อง และเนื่องจากกองทุนมีการรับชำระหนี้ค่าดอกเบี้ย และรับเงินฝากตั้งจะทุกเดือนทำให้คณะกรรมการผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีจะต้องจัดทำบัญชีให้ถูกต้องตามแบบฟอร์มที่ส่วนกลางกำหนด ครั้งแรกเมื่อเริ่มจัดทำไม่มีความรู้ความเข้าใจทำให้จัดทำบัญชีไม่ได้ แต่เมื่อได้รับการฝึกอบรมและทำการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมทำให้มีความสามารถจัดทำบัญชี รายงานผลการดำเนินงานได้ทุกเดือน

นอกจากนี้ยังทำให้ทราบว่าการทำงานร่วมกับคนหมู่มากนั้นจะต้องใช้ความอดทน อดกลั้น ต้องเอาใจเขามาใส่ใจเรา เพราะนิสัยของคนแต่ละคนแตกต่างกัน เช่นเกี่ยวกับการร่วมกันบริหารงานกองทุนหมู่บ้านบางครั้งเกิดความขัดแย้งระหว่างคณะกรรมการกองทุนด้วยกันเอง เพราะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน แต่ความขัดแย้งก็ยุติลงได้ เพราะต่างฝ่ายต่างยอมที่จะยอมรับฟังเหตุผลของกันและกัน และจากการทำงานที่ผ่านมาทำให้เรียนรู้ได้ว่าการบริหารงานกองทุนจะไม่สามารถดำเนินการไปได้ถ้าทุกคนขาดความสามัคคี ขาดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง และจะต้องมีความเสียสละถึงแม้จะเหนื่อยและไม่ได้รับค่าตอบแทนใด ๆ ทั้งสิ้น ทั้งนี้เพื่อให้กองทุนหมู่บ้านสามารถดำเนินการต่อไปได้

และปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การบริหารจัดการงานด้านกองทุนประสบความสำเร็จได้นั้นคณะกรรมการจะมีการประชุมเพื่อวางแผนงานไม่ว่าจะเป็นการวางแผนเกี่ยวกับการรับชำระหนี้ การจัดทำบัญชี การติดตามหรือการตรวจสอบผู้กู้เงินจากกองทุนว่านำเงินไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพราะการวางแผนในเรื่องดังกล่าวล้วนแล้วแต่มีความสำคัญ เพราะถ้าเรื่องใดเกิดมีปัญหานั้นมาจะได้หาทางแก้ไขได้อย่างทันทั่วทั้ง การประชุมเพื่อร่วมกันคิดร่วมกันปฏิบัติจะส่งผลให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีระบบและมีแบบแผนเพื่อทำให้กองทุนหมู่บ้านสามารถพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือตนเองได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ประสบการณ์การเรียนรู้จากการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

การที่รัฐบาลได้กำหนดให้มีนโยบายกองทุนหมู่บ้านขึ้นมา ซึ่งถือได้ว่าเป็นนโยบายที่เข้ามาช่วยเหลือชาวบ้านอย่างแท้จริง เพราะการที่รัฐบาลได้จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการลงทุน สร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน และจากการที่สมาชิกกองทุนบ้านพะเนา หมู่ที่ 6 ได้กู้ยืมเงินจากกองทุนทำให้นำเงินที่นำไปลงทุนประกอบอาชีพแล้วแต่ความถนัดของผู้ดูแลราย ทางกองทุนยังส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็น การมีส่วนร่วมในการเข้ามาช่วยกันบริหารกองทุนหมู่บ้าน การให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมประชุม การเข้าร่วมเวที ประชุมประชาคม เพราะการมีส่วนร่วมของทุกคนจะทำให้กองทุนหมู่บ้านเกิดความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ และยังทำให้หมู่บ้านเกิดความสามัคคี และจะพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นถ้าทุกคน ร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมกันวางแผน ร่วมกันทำ ร่วมกันติดตามและ ร่วมกันรับผิดชอบ หากทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินของกองทุนหมู่บ้านอย่างแท้จริงแล้ว กองทุนหมู่บ้านจะต้องเจริญก้าวหน้าและพัฒนาต่อไป

การใช้จ่ายที่สำคัญคือรู้จักการบริหารจัดการการเงิน และต้องมีการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนกำลังทำอยู่เพิ่มเติมอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการลงทุน การหาตลาดรองรับ สินค้า การจัดทำบัญชีใช้จ่ายเงิน เพราะเรื่องเหล่านี้ล้วนสำคัญต่อการลงทุนประกอบอาชีพ ทั้งสิ้น

จากการประกอบอาชีพหลังจากยืมเงินจากกองทุนที่ผ่านมาทำให้ผู้กู้มีความขยันหมั่นเพียร มีความพยายาม และมีความอดทนเพื่อที่จะทำให้สามารถนำเงินไปชำระคืนกองทุนได้ตามระยะเวลาที่กำหนด และที่สำคัญต้องรู้จักประมาณตนในการใช้จ่ายเงินจะต้องไม่ใช้จ่ายเงินอย่างสุรุ่ยสุร่าย ต้องรู้จักการเก็บออมเงินและต้องสำนึกอยู่เสมอว่าเรามีภาระที่จะต้องใช้จ่ายเงินคืนให้กับกองทุน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านสันติยั่งยืน สรุปได้ดังต่อไปนี้
วัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการ

1. เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 บรรลุเป้าหมาย
มากน้อยเพียงใด
 - 1.1 บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 มีกองทุนหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้
หรือมีกองทุนสวัสดิการของสมาชิกในหมู่บ้าน
 - 1.2 บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 มีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยมีการเรียนรู้ และริเริ่มเพื่อแก้
ปัญหาของตนเองมีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอ
เพียง
 - 1.3 เศรษฐกิจของหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 ได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกัน
 - 1.4 ประชาชนในหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 มีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ
2. เพื่อทราบปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์
ของกองทุน
3. เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้
ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนทั้งระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับ
ประเทศ
4. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามตรรกะของประชาชนบ้านพะเนา หมู่ที่
6 และระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด ซึ่งกำหนด โดยกองทุนหมู่บ้านและ
ชุมชนเมืองแห่งชาติ

วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6
2. ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 ว่ามีการดำเนินการอย่างไร
3. ไร้ทฤษฎีของจีพีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 และกำหนดตัวบ่งชี้

และตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

4. เก็บรวบรวมข้อมูล การหาข้อมูลจากข้อมูลมือสอง เช่น กชช 2ค. จปฐ อบค. การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การใช้วิธีสังเกตแบบมีส่วนร่วม การจัดเวทีประชาคมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวบรวมเอกสารจากพื้นที่ การจดบันทึกภาคสนาม การเขียนบันทึกประจำวัน

5. การวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็น และข้อมูลที่ได้รวบรวมมาได้โดยใช้ทฤษฎีของชีพีโมเดลในการวิเคราะห์

6. เขียนสารนิพนธ์ตามวิธีที่คิดมาได้

ผลการดำเนินการ

1. ได้ทราบถึงกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 ว่าได้บรรลุเป้าหมาย ทั้ง 5 ประการ

2. ได้ทราบถึงปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 ตำบลพะเนา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

3. เพื่อให้กองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 มีการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ซึ่งมีความเชื่อมโยงกันภายในชุมชนทั้งในระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

4. ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งและระดับความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 ตำบลพะเนา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

อภิปรายผล

การที่รัฐบาลได้กำหนดให้มีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้ประชาชนได้กู้ยืมไป สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่ายลดคณบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนของประชาชนในหมู่บ้าน และสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจสังคมให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านนั้นจำเป็นที่จะต้องอาศัยปัจจัยหลายด้านเพื่อที่จะช่วยส่งเสริมให้การบริหารจัดการงานด้านกองทุนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีปัจจัยที่จะช่วยส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังต่อไปนี้

เนื่องจากบ้านพะเนา หมู่ที่ 6 มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านทรัพยากรที่เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพ โดยชาวบ้านส่วนหนึ่งจะมีอาชีพทำการเกษตรซึ่งถือเป็นอาชีพที่สืบทอดมานาน ด้านสาธารณูปโภคที่ครบครันทำให้การติดต่อสื่อสาร หรือการคมนาคมสะดวกสบาย และปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้กองทุนหมู่บ้านบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือ การที่ผู้กู้แต่ละรายมีประสบการณ์ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพที่ตนทำอยู่เนื่องจากเป็นอาชีพเดิมที่ทำอยู่ก่อนที่จะกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านทำให้เงินที่กู้มาจากกองทุนสามารถนำมาลงทุนได้เลย เพราะมีตลาดในการซื้อ - ขายอยู่ก่อนแล้ว

และการที่ชาวบ้านในหมู่บ้านมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสามัคคี มีการรวมกลุ่มองค์กรประชาชน และมีการวางแผนร่วมกันก่อนที่จะลงมือปฏิบัติงานในเรื่องนั้น ๆ ส่งผลทำให้การจัดกิจกรรมในหมู่บ้านประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี เพราะทุกคนได้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม

นอกจากนี้คณะกรรมการระดับอำเภอก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กองทุนบ้านพะเนาสามารถจัดตั้งได้ เพราะได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับกองทุน และการแนะนำการประกอบธุรกิจให้ผู้ที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการธุรกิจให้สามารถดำเนินการไปได้ด้วยดี และกองทุนหมู่บ้านจะไม่สามารถดำเนินการไปได้เลยถ้าขาดบุคคลที่มีความเสียสละที่จะทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมนั่นก็คือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งกองทุนบ้าน พะเนา มีผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถและเคยมีประสบการณ์ในด้านนี้มาก่อนทำให้สามารถช่วยกันบริหารกองทุนได้ แต่การมีผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถเพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำให้การดำเนินการไปได้ ถ้าขาดความร่วมมือทั้งจากคณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุนและชาวบ้านในหมู่บ้าน และเนื่องจากชาวบ้านพะเนา หมู่ที่ 6 ทุกคนได้ให้ความร่วมมือเกี่ยวกับกิจกรรมของกองทุนเป็นอย่างดีทำให้กองทุนหมู่บ้านสามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

และนอกจากปัจจัยที่กล่าวมาแล้วยังมีอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านนั่นก็คือ การที่สมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่เห็นได้จากผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านเกือบทุกคนจะขยันทำมาหากินเพื่อที่จะทำให้ตนเองมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นสามารถพึ่งพาตนเองได้ และที่สำคัญผู้กู้ทุกรายอยากที่จะมีหนี้สินให้น้อยลง เพราะก่อนที่จะกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านมีหนี้ทั้งจากธนาคารเพื่อการเกษตร (ธกส.) หรือจากการกู้ยืมจากนายทุนนอกระบบที่ได้กู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านทำให้ผู้กู้ไม่ใช้จ่ายเงินสุรุ่ยสุร่าย รู้จักการเก็บออมเงิน เพราะเรามีภาระที่จะต้องใช้นี้เขาอยู่ นอกจากนี้สมาชิกผู้ทุกคนยังมีความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นผู้กู้เงินจากกองทุน เมื่อถึงกำหนดชำระเงินค่าดอกเบี้ย หรือเงินฝากส่งจะประจำเดือนผู้กู้เกือบทุกรายสามารถนำเงินมาชำระคืนได้ตามกำหนด หรือผู้กู้รายใดประสบปัญหาในการประกอบอาชีพคณะกรรมการกองทุนก็จะให้คำปรึกษาหรือให้คำแนะนำ ถ้าเรื่องใดที่เกินความสามารถก็จะขอคำแนะนำจากคณะกรรมการระดับอำเภอ หรือผู้ที่มีความรู้และมีประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ เป็นผู้ให้คำแนะนำ

อย่างไรก็ตามยังมีปัจจัยที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้าน คือ การที่ชาวบ้านส่วนหนึ่งไม่เข้าใจนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยคิดว่าเป็นนโยบายที่เข้ามาเพื่อหวังผลประโยชน์ทางการเมืองไม่มีความจริงใจให้กับชาวบ้านอย่างแท้จริง ทำ

ทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคคลเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นการให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุม หรือการเข้าร่วมกิจกรรมที่กองทุนจัดขึ้น และยังมีทั้งผู้ที่กู้และไม่กู้ยืมเงิน

จากกองทุนหมู่บ้านไม่พอใจการทำงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยเห็นว่าคณะกรรมการไม่มีความซื่อสัตย์ ในการอนุมัติเงินทำไมคนที่มีฐานะดีจึงได้รับการอนุมัติเงินกู้มากกว่าผู้ที่มีฐานะยากจนถึงแม้จะประกอบอาชีพเดียวกันแต่ได้รับการอนุมัติเงินในจำนวนที่แตกต่างกัน และผู้กู้บางรายไม่พอใจการติดตามการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้ เพราะเห็นว่าทำไมไม่ปล่อยให้ผู้กู้นำเงินไปใช้จ่ายอะไรก็ได้ที่คิดว่าเหมาะสมต่อการลงทุน จากปัญหา ดังกล่าวที่เกิดขึ้นทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้กู้เหล่านี้เท่าที่ควร

และเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากผู้กู้เกือบทุกรายประกอบอาชีพค้าขายเมื่อเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทำให้การลงทุนค้าขายขึ้นอยู่กับสถานะเศรษฐกิจ เพราะถ้าเศรษฐกิจดีก็จะทำให้การค้าขายเป็นไปได้อย่างดี แต่ถ้าเศรษฐกิจไม่ดีขึ้นมาก็ทำให้เสี่ยงต่อการขาดทุนถ้าใครไม่ได้ศึกษาสถานะการตลาดหรือไม่มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ

นอกจากปัจจัยดังกล่าวมาแล้วการที่ผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่มีหนี้สินอยู่ก่อนแล้วทำให้ผู้กู้บางรายนำเงินที่กู้จากกองทุนไปใช้หนี้สินเดิมที่มีอยู่ส่งผลทำให้เงินที่กู้ไปไม่ได้นำไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือได้ใช้ก็เป็นส่วนที่เหลือจากการใช้หนี้ทำให้เงินไม่เพียงพอต่อการลงทุนทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านไม่ดีขึ้น หรือยิ่งเลวร้ายลงกว่าเดิม เพราะผู้กู้บางรายไม่รู้จัดการใช้จ่ายเงินไปในทางที่ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

ในหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 ควรจะส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เพื่อวัตถุประสงค์ดังนี้

เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคณะกรรมการกองทุน และสมาชิกกองทุน ให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรค ช่องว่างที่สะกิดกันหรือขัดขวางกระบวนการดำเนินงานของกองทุน เพื่อศึกษาวิธีการปฏิบัติที่ทำให้บังเกิดผลดีที่สุดในการสร้างความเข้มแข็งของกองทุน โดยเฉพาะวิธีการที่ส่งผลทำให้กองทุนสามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น และก่อให้เกิดการพึ่งพาตนเอง และก่อให้เกิดความเข้มแข็งของกองทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยมีวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นร่วมกันระหว่างคณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุน ดังนี้

การสร้างเครือข่ายในครั้งนี้จะจัดประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย คณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุน ชาวบ้านที่สนใจเข้าร่วมประชุม และบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน โดยมีเนื้อหาในการจัดประชุม คือ บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านได้ชี้แจงให้คณะกรรมการกองทุนได้ทราบและเห็นความสำคัญของการช่วยกันบริหารงานกองทุน เพราะกองทุนไม่สามารถดำเนินการไปได้ด้วยบุคคลเพียงคนเดียวต้องอาศัยคนหลายคนช่วยกันทำงานเนื่องจากภารกิจของกองทุนและกิจกรรมของกองทุนมีมาก และมีหลายสิ่งที่จะต้องช่วยกันทำ และกิจกรรมของกองทุนจะดำเนินการไปไม่ได้ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือจากสมาชิก กองทุน ไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมแต่ละครั้ง ความร่วมมือในการชำระเงินต้นดอกเบี้ย เงินฝากสัจจะให้ตรงตามกำหนด เพราะถ้าได้รับความร่วมมือจากสมาชิกกองทุนทุกคนอย่างพร้อมเพียงจะทำให้กองทุนหมู่บ้านของเราเกิดความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

กร พิชญา . 2545. "หนี้กองทุน" มติชน. 31 มกราคม 2545, หน้า 9.

กระทรวงอุตสาหกรรม, กรม. อุตสาหกรรมสาร. (ม.ป.ท.), 2543.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (ม.ป.ท.), 2544.

เฉลียว บุรีภักดิ์ (บรรณาธิการ). ชุมชนวิชาการวิจัยชุมชน. กรุงเทพฯ : เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์จำกัด, 2545.

ไทย ทิพสุวรรณกุล. การประเมินเพื่อการพัฒนา. (อัคราณา).

นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์. วิเคราะห์ปัญหาสำคัญในสังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.

ภิม ภคราวิ. 2545. "กองทุนหมู่บ้านขึ้นต้นเป็นลำไม้ไผ่". มติชน. 28 มกราคม 2545, หน้า 6.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ). รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.